

Farsangi különlegességek.

Ajánlják

Kertész és Eisert Pesten,

Dorottya-utca 2-dik szám a „magyar király” című szállodával szemközt.

Báli legyezők.

Legújabb párizsiak, változatos kiállításuk 1 frt. 20 krtól kezdve 30 fig.
Falegyezők, simák és áttörtek festésekkel és selyem részekkel díszítve, stb. 35 krtól kezdve 10 fig.
Chinai legyezők.
Bokrétás legyezők.
Fekete és Domino legyezők.

Álárczok.

Gyermek alárczok 10 krtól 50 krig.
Közönségesek urak és hölgyek számára 15 krtól 1 fig.
Eredeti torzképek, állatfejek, híres egyéniségek arcképei 30 krtól 4 fig.
Domino-alárczok: sodronyból, selyem, atlas és bársony 40 krtól 2 ft. 50 krig.
Brilliant alárczok, igen könnyűk és kedveltek 1 ft. 20 krtól 3 fig.
Trefás pleh orrok 15 krtól 20 krig.

Ékszerék

hölgyek és urak részére, legújabb ízlésben, aczell, teknősbékaléj, elefántosnt, kristály, carniol, jet, double or, utazott gyémántok, korálgyöngyök, keleti szagos róza gyöngyökből stb. készülvé, nevezetesen:
Legújabb hajdíszek Chignon boglárók és fésűk 35 krtól 10 fig.
Ékszer-készletek, összhangzó izlésű melltűt és fülfüggőket tartalmazók 75 krtól kezdve 30 fig.
Melltűk (Brochok) 10 krtól 12 fig.
Nyakekék, 10 fig.
Ing elő- és lng u-gombok, készletekben is 5 krtól 7 ft. 50 krig.
Schawl és nyakkendők 10 krtól 5 fig.
Medallionok 20 krtól 5 fig.
Joujun broloques 10 krtól 1 fig.
Óv-esafók 20 krtól 5 fig.
Óraláncok 10 krtól 6 fig.
Színházi és alárczok ékszerék,

Egyéb jó minőségű pipere cikkek

dús választékban és minden áron.

Haj-kefék.	Kézi- és zsebbeli tükrök.	Fül-kanálkák.
Ruha-kefék.	Borotváló és fésülő tükrök.	Nyelvtisztítók.
Bársony-kefék.	Hajfűrt-hengerek.	Kesztyű-gombolók.
Fog-kefék.	Hajfűrt-terecsek.	Kesztyű-tágitók.
Köröm-kefék.	Hajtűk.	Köröm-ollók.
Fésű tisztító-kefék.	Gombostűk.	Köröm-csipők.
Borotváló esetek.	Haj-fogócskák.	Czipő-felhuzók.
Mindenemű fésűk.	Köröm-reszelők.	Kolmizó ollók stb.

Levéli megrendelések különös figyelemmel és gyorsan eszközöltekné, kivánatos azonban a küldendő tárgy árának közelítő meghatározása, hogy azt kívánat szerint küldhessük meg. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek.

Titkos betegségeket

nemi gyengeséget

katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja **Weisz J. gyak. orvos és szülész**, az itteni es. kir. garnisonkórházban kiszolgált osztályorvos, minden alkalmatlansággal egy a titoktartás, mint a gyógyezelökhöz jól beosztott rendelölutczetében Pest, kis mező-utca 33. sz. 1. emelet, (a „Tereziához” címzett gyógytár szomszédságában), bemenet a lépcsőn, naponként reggeli 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.
Férlek és hölgyek részére külön bemenet és külön várszoba.
 Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 317 (16-24)

Mint már Humbold Sándor az ő Kosmos-ában a délamerikában honos

koka-növénynek

példétlan erősítő hathatóságára figyelmeztetve levél, épen egy szótalan orvosi tekintélyek, annak éltető befolyását a magvesztés, énförtötés stb. által gyengített nemi idöszervekre hüvönnek bizonyították. Különös bevezető tanulmányozást föjtve ki e tárgyban dr. és prof. **Lampson Uj-Yorkban**, kinek oksszerű gyógyításai által sikerülvén (II.) koka pilluláiban a **gyengeségi állapotok** bármily nemi szervenél emberiségnek egy pótolhatlan gyógyszerként ajánlhatni. Tanulmányozásai folyamában egy találat: hogy a másuttalálkóknál a tudóveszben szenvedőkre nézve, a **koka-pillulákkal** gyógyítás megalapítása tökéletesen hiányos; minekfolytán annak használatát még **melletteknek** is — ha mindgyárt előrehaladott stadiumban volna is az (I.) koka-pillulákat — támogatva más különleges mentőszerekkel — nem eléggé ajánlhatja. 296 (4-7)
 Bővebb felvilágosítást nyújt brosurje, mely ingyért és bérmentve küldetik meg a „szerecsen”-hez címzett gyógyszer-tár által (Mohren Apotheke) **Malm-ban**: az „angyalhoz” címzett gyógyszer-tárban (am Hof) és **Pesten: Török József** gyógyszerésznél király-utca 7. szám alatt.

Heckenast Gusztáv

kiadásában megjelent a kiadó-hivatalában (Pest, egyetem-utca 4. sz.) valamint minden könyvkereskedésben kaphatók:

- Honvédtájak.** Szerkesztik **Kunsági és Potemkin.** (8-rét 174, 173 lap), 2 kötet, szines borítékban, füzve 2 ft.
- Jósika Miklós. A rom titkai.** Regény. Második kiadás. (8-rét 417 lap), 2 kötet, füzve 1 ft.
- Tóvölgyi Titusz. Az anyák büne.** Regény. (Kis 8-rét 276, 313, 264, 225 lap), 4 kötet, füzve 3 ft.

Ajánlatraméltó sorsjegy-társulat,

mely áll:
40 db. 1860. 100 ftos ered. sorsjegyből 4000 ft. értékű.,
25 évnegyedenkénti részletfizetéssel 12 ftyával, és bélyegdíj
egyszermindenkorra 1 ft.

A folyó február 1-én történendő húzásra kitűzött
40 db. 1860. kölesön-sorsjegyek szerencse-sorozata

következő:
 56 2480 6232 7788 10168 10852 12072 13604 16736 18240
 120 2480 6740 8864 10612 11056 13072 14888 17464 18380
 1116 2968 7248 9128 10832 11652 13124 14948 17768 18404
 1588 4116 7668 9316 10848 11772 13568 16144 18228 18988

Mindgyárt az első részlet lefizetéskor a teljes nyeresémeny-részel kezdetét veendő s a nyeresemények 20 részre osztott egyaránt osztatik fel.
 A 25 évnegyedenkénti részlet lefizetése után, minden résztvevő 2 db. 1860-iki 100 ftos eredeti sorsjegy birtokába jut. Egyesek is, — a nélkül hogy a többi résztvevővel érintkezzenek, e sorsjegy-társulati játékokban résztvehetnek.

Austerlitz Zsigmond,

pénzváltó-irodája Budán, a Láschíd közelében.

Szelvények, arany- és ezüst beváltása.
 A résztvevőknek a sorshuzási tervek mindenkor ingyért szolgáltatnak ki.
 Előlegetések, ipar-, állam- s magántársulati értékpapirokra.
 Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. 384 (1-3)

Köszvény-vászon

mindenféle köszvény, csusz (Rheuma) iszaggatás, mell-, gerincfájalmak, keresztcsontfájás (Hexenschuss), lábköszvény stb. ellen.
 Egy csomag ára 1 ft. 5 kr., kettős erejű 2 ft. 10 kr.

Dr. BURON

Párisi általános sebtapasza

mindenféle sebek, gonyedések és daganatok ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Postán küldve 10 krral több.
 Valódián **Pesten** egyedül kaphatni csak **TÖRÖK JOZSEF** ur gyógyszer-tárában, király-utca 7. sz., Sárkány és Molnár uraknál a váci-utczában, — **Debreczenben:** Rothschneck ur gyógyszer-tárában, — **Szombathelyen:** Pillich Ferencz ur gyógyszer-tárában, — **Mohácsban:** Kögl A. ur sorszámszedsében, — **Kolozsvárt:** Wolff gyógyszerészes, — **Miskolcz:** Spuller A. — **Szegeden:** Fischer és Schopper uraknál. 376 (2-3)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

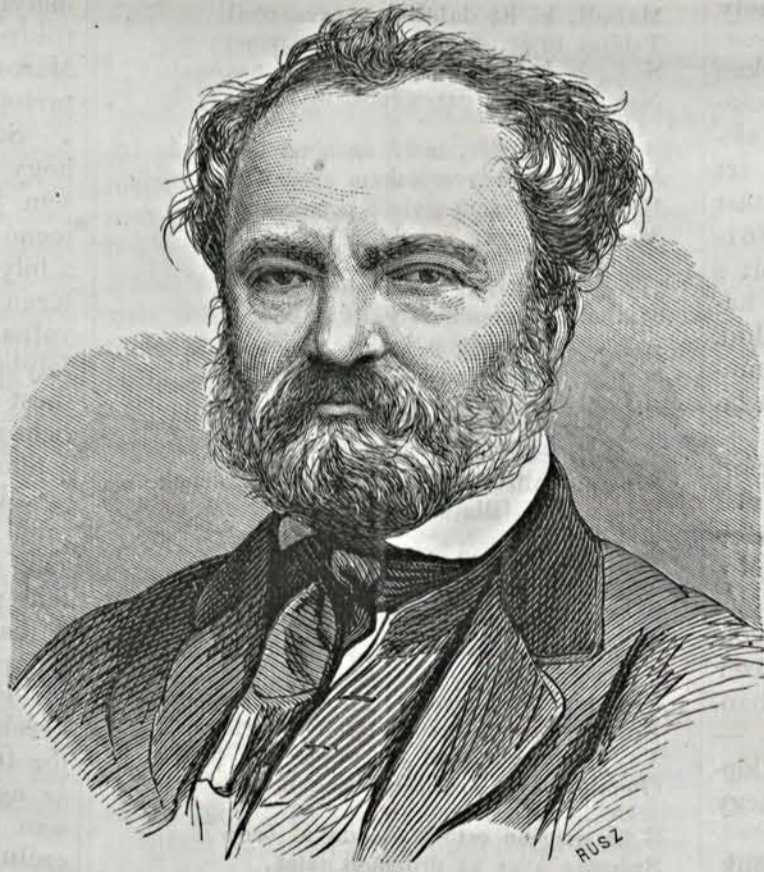
Pest, január 31-én 1869.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
 Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyezer hasábozott petit sor vagy annak helye egyszeri igitatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri igitatásnál csak 7 krba számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetémenyeket elfogad Bécsben: Oppelil Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haussenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélysg-dij külön minden igitatás után 30 krajczér.

Erkel Ferencz.

E napokban mult 25 éve, hogy a legnépszerűbb magyar opera, Erkel „Hunyadi László”-ja, először adatott a nemzeti színházban. Vannak még színházunk látogatói között, a kik emlékeznek az első előadások hatására. A „Bátori Mária” szerzője egy fejjel magasabbnak tűnt föl önmagánál, zenéje a mellett hogy magyaros és nemzeti, az operai zene magas műgényeinek is teljesen megfelelő volt. Gyujtó, lelkesítő hatást tett, s a kik csak hallották, most érezték először, hogy a magyar opera meg van teremtve.
 Azóta 25 év folyt le. Se jubileumi évfordulóra „Hunyadi László”, az ősz zeneszerző személyes vezetése alatt, most adatik 173-dikszor. Fogyott-e népszerűsége? csökkent-e hatása? túlélt-e magát? Azt hisszük, nem; legalább a közönség, mely 25 év alatt mindig megtöltte a színházat, valahányszor „Hunyadi László” adatott s mindig zajos tapsokkal fogadta kedvenc operáját, szintén azt bizonyítja.
 Az ősz zeneszerző azóta két fris lelével szaporította koszoruját, „Bánk bán” és „Dózsa György” dal-műveiben. De legyenek bár újabb műveinek, a zenekritikusok nézetei szerint, egyes előnyei a régi fölött, s haladása a zeneköltői pályán kétségbevonhatlan, azért „Hunyadi László”-jának hatását egy magyar zenemű sem múlta fölül, s koszoruja e levelének frissége semmit sem veszített 25 év alatt.
 A nagyérdemű zeneszerző e jeles művének negyedszázados jubileuma alkalmát mi is meg akarjuk tisztelni azzal, hogy bár arczképét s életrajzát ezelőtt kilencz évvel lapunk hozta már, most újabb és sikerültebb arczképét mutatjuk be olvasóinknak, röviden ismételve s az azótai adatokkal kiegészítve életrajzát.

ERKEL FERENCZ.

Erkel Ferencz született 1810. november 7-dikén Békésmegyében Gyulán. Atyja, a Wenkheim grófok gazdatisztje, zeneképességgel bíró ember volt, mi a gyermek veleszületett tehetségének kifejtésére nagy hatással lehetett. Ferencz fiát ő maga oktatta a zongorázás elemeire; azonban hivatali foglalkozása s egyéb gondoljai nem engedték,

hogy a tanításra elég időt fordítson, s azért a tehetséges fiut már 12 éves korában magára hagyta s a benne élő élénk vágyakra bízta a művészeti hajlamok további fejlesztését. A szorgalmas fiu nemcsak megfelelt atyja várákérésének, hanem túl is szárnyalta azt. Voltak, kik a leendő művész csiráit már ekkor fölismerték benne.
 Eleinte nem levén a művészeti pályára szánva, jó sikerrel végezte Nagy-Váradon s Pozsonyban iskoláit; azonban belső ösztöne kedvenc hangszeréhez, a zongorához, vezette vissza. Lassanként mind legyőzte a kezdet nehézségeit s játéka mindig tökélyesebb lön. Kedve a zenéhez egyre növekedett, minél

Csáky József gróf felszólítása folytán Erdélybe ment, s néhány évig Kolozsvár polgára lett. Itt Brassai, Gyergyai Ferencz, Ruzicska György, Deáki Fülöp Sámuel s többek baráti körében nemcsak nagy hasznát vette eddigi tanulmányainak, hanem művészete újabb lendületet kapott ama férfiak szellemétől. Brassai akkor is kiténő szépező és kritikus volt, a többi is vagy zenész vagy műkedvelő, s a mi különösen kiemelendő: tiszta magyar. Ily lelkes férfiak közt Ruzicska József már ekkor megírta volt „Béla futását”, s ámbár e dalmű csak első kísérletnek tekintendő, de vele a magyar opera eszméje megszületett, s később az egymást kézen vezető körülmények épen Erkelét jelelték ki, hogy a korán született s e miatt néhány évig elaludt eszmének Buda-Pesten új, s maradandó életet adjon. Szükséges előiskolául szolgáló Erkelre nézt ez eszme oly szép sikerű megoldásában, az hogy Kolozsváron tartózkodása alatt elváltatta egy akkor alakult zenekar vezényletét, minek folytán alkalmá volt kitanulni a hangszerelés titkai s páratlan karnagyi gyakorlatot szerzett. E mellett a tiszta magyar városban s említett baráti körében jó módja volt a klasszikusokon kívül a magyar zenével is foglalkozni, minek folytán sok szép magyar népdalt honosított meg Magyarországon.
 Mintegy hat év múlva állandó vett Kolozsvártól, s Pesten állandóan megtelepült. Itt nemokára a legjobb zongoratanító s ügyes karvezető hírében állott. Az akkor egyetlen pesti színház, a nagy német színház igazgatója, Schmidt Sándor, második karmesterül szerződötté zenekarhoz. Azonban nem soká maradt ez állomáson.
 A Pestmegye pártfogása alatt a Kerepesi uton épülő magyar (most nemzeti) színház falai gyorsan emelkedének, s a még nem egészen bevégezett művészeti csarnokba 1837. augusztus havában költözött be az első magyar drámai és operai állandó színész-társulat, hogy onnan soha többé el ne távozzék, sőt a hazai művészetnek folyton új meg új nemmes sarjakat hajtson. Ugyanazon év októ-

berében lépett fel először a színpadon annak későbbi büszkesége, az akkor külföldön ünnepezt magyar születésű énekesnő, Schödelné, s ez idő óta az opera ugyiszólva utat tört magának színpadunkon és közönségünkönél. 1837. végén hívatott meg Erkel mint első karnagy, a magyar színházi opera vezetésére s a zenekar új szervezésére. Az idő — a lefolyt 31 év — igazolta, hogy e diszes és fontos állomásra méltóbb férfiat választani alig lehetett volna. A nemzeti színházi operai zenekar az ő vezetésével a legjobb hirre tett szert a zenevilágban.

De Erkel Ferenc neve nemcsak a tehetségének más nemű és nálunk új jelei által nyert nagy népszerűséget. Mint zeneköltőt, mint eredeti magyar dalmű szerzőjét üdvözlé a közönség. 1840. augusztus 8-án adták első nagy operáját „Bátori Mária“-t; az előadást a tetszés zajos nyilatkozata kísérte mind végig. Az opera szövegét a zenében jártas Egressy Béni írta.

1844. jan. 27. került színre Erkel második operája: „Hunyadi László“, melynek szövegét szintén Egressy Béni írta. Ha fentebb „Bátori Mária“ roppant hatásáról szóltunk: el kell mondanunk azt is, hogy ezen nagy terjedelmű s teljesen eredeti magyar zenemű hanghullámai a csordultig megtelt színház hallgatóságát a lelkesedés viharos kitörését idézték elő. Erkel Ferenc határozott kedvezése lett a magyar közönségnek. Minden körben az ő új diadaláról beszéltek s „Hunyadi László“ valódi esemény volt a magyar zeneművészetben. Mindjárt az első előadás után történt, hogy a fővárosi felsőbb körök egy arány itényverő pályázával s 50 darab arannyal tisztelték meg.

E diadalok után sem pihentette Erkel zenei örök tollát. Kisebbszervezetei közül 1845-ben írta a pályadíjat nyert „Néphymnuszt“ (mely ugyanez évben meg is jelent, Deák Ferencnek ajánlva) és Hunyadi László gyönyörű nyitányát. Zongorára írt számos műve közül, Hunyadi László hatyudalának zongora-kivonatát s a Vieuxtemps-mal közösen írt magyar stíli duót említjük, mely Mainzban Schottnál jelent meg.

Ösöndben azonban nagyobb műveken dolgozott. A két Dopplertel közösen, a császári pár Magyarországra jöttének tiszteletére „Erzsébet“ című alkalmi operát írt (1857.), melynek mindig legnagyobb hatást tett középső felvonása az Erkel műve. 1861-ben „Bánk bán“-nal lepte meg az elbájt s elragadtatott közönséget. 1862-ben, kisebb hatással, „Sarolta“-ja jelent meg a színpadon. S 1867-ben ismét „Dózsa György“-gyel mutatta meg, hogy sem teremtő ereje, sem kivélti ügyessége nem hanyatlott.

Ezek alatt a virtuóz-pályán is egyiránt haladt, sőt a tanítói tén is szorgalommal s szép sikerrel működött. Buda-Pest közönsége még élénken emlékszik Beethoven, Mozart, Hummel, Chopin általa szépen tolmácsolott műveire; s valóban nagy élvezet volt oly előadásait hallani, mint pl. a Kreuzer sonátáé, oly hegedűvirtuózok társaságában, mint Vieuxtemps, Joachim, Moliqve, stb. — Szóval elég fogalmat adunk nyilvános fellépéseiről, ha kiemeljük, hogy összesen mintegy 300 hangversenyben működött.

Művészi egyéniségét jeles zenei írók, Bartalov következőleg jellemzi:

„Erkel mint zeneköltő szint oly jó ízlést tanusít, mint virtuóz. Nem barátja a jövő zenének, mert sok benne a program s kevés a zene. Nem, mert kezdetlől fogva szem előtt tartotta zenénk nemzeties irányát; mindent elkövetett, hogy a nemzeti színház zenekarát zenék sajtóságos kezelésére szoktassa, mire más zenekarok nem képesek; minden erejét felhasználta a magyar opera megal-

apítására, s midőn ez az országunkban elhatalmasodott idegen elemek daczára sikerült: nem adhat oly irányt, mely, ha kifogástalan lenne is, de német nemzeti zene, mely a magyart legfeljebb germánizálna. Mindezt nem teheti épen akkor, mikor Európa népei kibontakozva a kosmopolitika zene légköréből, zenéjüknek nemzeti irányt adnak.“

E jellemzéshez csak keveset kell adnunk. Azon ohajtást, melyet nemcsak a nemzeti színház, de az egész haza közönsége s a művészet és dicsőségünk minden barátja oszt velünk: vajha az ősz, de fiatal teremtő erejű zeneszerző még soká működhesse nemzeti zenénk s különösen opera-költésünk majdnem parlag terén; s fejezhesse be, közelebről, azon nagy operát, melynek készülőben létéről már Fama sutog, s melyet mint hallatszák, az épülődülő külön operaszínház megnyitására szánt. Ohajtjuk, legyen az minél előbb; ohajtjuk úgy drámánk, mint operánk érdekében!

A falusi élet.

(Franzén után, svédből.)

Keresse ám a városok zajában
A boldogságot házról házra más,
A gazdagok s nagyoknak udvarában,
Hol a hű fény, csábító varázs:

Én itt találok ősi kis tanyámon,
Itt élem étem boldog napjait,
Bár szalmakunyhó csak, de ez sajátom,
Itt születtem, bár halhatnék is itt.

E föld adott én őseimnek éltet,
S ily szép a tenger most is e helyen.
Az ősi föld az, a mely engem éltet,
Az ősi templom lelki enyhelyem.

Ha elvetem az árpát, fíradottan
S üres vetésszákkal megjövtem,
Hogy int a kunyhó füstje s bokra ottan,
Hová a bú s a bánat nem követ.

Fejem nyugton hajtom le éjszakára,
Az égre bízom minden gondomat;
Ha fene sarlóm, a kalász ha sárga,
Nem félek: isten jó időt nem ad.

Maradj, ki itt daloltál a tavasszal,
Találsz te is, szedd vígan a szemet;
S a pár kalászt se számolom panasszal,
Mit görnyeteg özevgyökő újja szed

S az első fillért, mely az alma bére,
Mit a piacra gyermekem szedett:
Betésem a szentegyház perselyébe,
Mely a szegény vakoknak gyűjtöget.

Ha a kevéssel is beéri éltet,
Mi boldog édesen foly itt napod;
Ad minden, még a legkisebb is éltet,
S még az elég se lész megúnatott.

Jer dőlj le itt, hol ránk partján az érnek
A szíla enyhe árnyékot terít;
S a mig hűvözöl, ám kérdézd mit érnek
Selymükkel, illatukkal termeid.

Virágokból fűzők lakomra láncozt
A nyárközép vígalmas ünnepén,
S ha jó karácson, járunk fűrga táncot,
A gyermekek közt újra gyermek én.

S minő öröm, király ilyent csak sejt-e:
Egy-egy gyümölcsötőlvtány ha megfogom!
Vagy egy bárányt, kit anyja künn felejté,
Ölmebe véve meghozok magam!

S ha megjön este a csordáló úr,
Számára kész az érdemelt falat,
Farkas van ott, hol ő jár legelőre,
S meghozza mégis mindig nyájamat.

Nem tölthetün' távol vidék borából,
S nincs asztalunkon ezüst serlegünk,
De van az egyszerű fenýkúpából
Pezsegve ómló hófehér tejünk.

Mi jó itthon, ha künn a vész viharzik,
És hű szívemre hajlik hitvesem,
S vagy én vagyok, kinek víg ajka hangzik,
Vagy ő dalol vidító dalt nekem.

Kincsért s hírért ám vesse más koczákára
Erényit ott, hol nyerni így lehet:
Híres, — ha nóm hallgat lantom szavára
És gazdag én, ha ő híven szeret.

Csak rá nézhessek és ám hadd borítsa
Szemem világát szíjára a halál;
Kezem halásán még kezét szorítsa,
Ha elhaló szóm nem is érti már.

És jól tudom, hogy bárha év jön évre,
Nem fogja elfeledni ő nevem,
S gyakorta hull a könny imakönyvére,
Ha templomból síromnál megjelen.

S ha nem egyszerre térünk is pihenni,
Leszünk mint két beszélgető barát,
A kiknek oly jó a múlton merengni,
Hogy észre sem vesszük az éjszakát.

(György Vilmos. *)

A fehér keresztnél.

(Az 1849-diki fegyverletétel idejéből.)

Az 1849-ki magyar hadseregben az aug. 9-ki temesvári végetes csata után az eddigi jó rend s példás fegyelem teljesen megrendült, míg augusztus 16-dikán Facsetnél végkép felbomlott s szabadságharcunknak véget vetett. Bem mint a kormányzó által Magyar- s Erdélyország összes hadseregei felett kinevezett főhadvezér, a harczot tovább utolsó csep vérig folytatni akarván, a sereget Erdély hegyei közé vezetni, s az ellenséget maga után csalni szándékozva, a csapatokat engedelmességre inté s harezra buzdította. E nagyszerű tervét azonban gróf Vécsey Károly tábornok határozott ellenszegülése, leginkább pedig Szentányai Kázmér lázító heves szónoklata végkép megfűsítá, ki a főhadvezérrel vakmerőn szembeszállván, az egész hadsereg nevében felmondta az engedelmességet. E rozsz példa csakhamar számos követőre talált, s pár óra alatt nem volt több magyar hadsereg, hanem egy haza felé iramodó rendetlen tömeg.

Bennek mindamelllett sikerült mintegy 6000 főből álló hadat hűségében megtartani, melylyel Erdélybe hatolt s onnan a török földre menekült. A nagyobb része azonban a Maros folyamnak, Világos felé Aradnak tartott.

Soborsinnál, bár igen nagy bajjal, mint-hogy a Maroson hidat verni senkinek eszébe sem jutott, sőt a gyalogság s az ezrekekre menő szekerek élet s halál között kelvén át a folyamon, a hegység aljában a felette szűk téren fekvő Soborsinban el sem fértünk volna, ha az előhaladók rögtön tovább nem folytatják útjukat, Radna felé, — mily örömet siettem volna én is, ha veszélyes fejsebem miatt kocsin maradni nem kénytelenitetem.

Megjegyzendő, hogy Soborsin a Maros jobb partján, meredek hegység aljában fekszik; egyetlen közlekedési útja, a mely Radna felé visz, igen keskeny, s meredek hegyoldalba van vágva, alatta pedig a Maros folyam hömpölyög alá.

Vécsey tábornok rendelete folytán a szekereknek leghátul kellett maradni; oda tartozott minden hadi raktár (depót), valamint az ágyúk egy része is, melyekre már ugy sem volt többé szükségünk; hiszen egyedüli célunk a fegyverletetés volt, és pedig vezérünk Vécsey határozott akarata szerint az oroszok előtt. Most tehát az oroszok táborába siettünk nyakra-főre, mintha csak boldogság várt volna ott reánk.

Ez alkalommal a lovasság valóban boldognak érezhette magát, mert sokkal könnyebben daczolt az emberi erőt meghaladó fáradalommal, s bár az is ép ugy éhezett, mint a gyalogság, vagy talán még sokkal nagyobb mérvben, mert lovától nem távozhatván, szereznie enni valót lehetetlen volt; de nem fáradt s tikkadt el annyira, mint a szegény honvéd, s gyorsabban haladhatott előre mint amaz, kivált a kiket a szekereknél hátul maradni parancsoltak.

Mikorra Soborsinba visszatértünk, már akkor több császári csapat átkelvé a Maroson, legelső teendőjük volt a kocsikon levő honvédektől a fegyvert elszelni. Én még csak 14 napos fejsebem folytán igen gyöngye levén, kardomat egy közönvéddel által küldtem el; azonban ezzel a győztesek meg nem elégedvén, azt parancsolták, hogy személyesen adjam át. Ellenmondásnak ily alkalommal egyáltalában nincs helye, s a parancsot teljesítenem kellett; leszálltam tehát a kocsin-

*) E költeményt György Vilmosnak a Kisfaludy-társaság múlt évi szeptember 30-iki ülésében tartott székfoglaló értekezéséből közöljük. — Szerk.

ról, s bármily kinomba került is, kardomat személyesen adtam át; de az azt átvevőnek azonnal szemébe tñt, hogy a bojt hiányzik róla; elő kellett azt adnom, habár nem örömet tevém, mivel ez igen becses szerzeményem, egy a csatáren esleget osztrák főtiszt kardbojtja volt, a mit midőn észrevettek volna, képzelhetni, hogy a kiérdemelt dícséret helyett ellenkezőt kaptam érte. Szerencsémre még akkor igen keveset tudván németül, mondókájuk nem igen hatott reám.

Életemben most álltam először győzemes sereggel szemközt; mely állításom épen nem túlozott, minthogy szabadságharcunk alatt először Damjanics, majd Bem vezérlete alatt szolgáltam, már pedig tudva van, hogy e két vezérünk folytonos győzelemre vezette sereget; végre pedig Arad s Temesvár vivásainál voltam jelen, hol szintén egyre győzedelmeskedtünk a minket megtámadó ellen-erő felett. E pillanatban tehát oly különösen éreztem magam: a helyzet, melybe sodortattunk, felette kellemetlenül, leverőleg hatott reám, kivált pedig midőn a győzelmek egynemelyike igen is sokat engedvén magának, túllépett az illem s emberiség korlátain; szabadon kezdtek gazdálkodni, nem kérdezvén a szerencsétlen fogoly tisztoktól, hogy vajon mit engednek át önkényt, jószántukból nekik?!

A császári csapatok is, a folytonos táborozás miatt, szintén meglehetősen el voltak rongyolódva, s eléggé porosak, táplálkozás tekintetében azonban hozzájuk nem hasonlíthatunk magunkat; az élelmezés sokkal jobb lábón állott náluk, mint nálunk.

A lefegyverzés helyszínétől mintegy fél-óránnyira tábornoktöttek velünk együtt, s mint foglyokat őriztek bennünket. Itt újabb keserves látvány várt reánk. Elkézdtek tudni-illik a mi uraink vacsorálni; volt mindenük bőségben, és mi étlen és szomjan majd elvesztünk. A tisztokat azonnal külön választották az altisztekt s közlegénységétől; külön állították a beláthatlan hosszú szekértábor, sok podgyász-kocsinkat, melyeket többé soha sem láttunk.

A 3—4000-re menő szekértábor, mely csupa magokat védni képtelen polgári családok, továbbá honvédtisztek nejei s családjaiból, a podgyász-kocsikon ülő tiszt legények, a csatában megsérültekből, ágyúk, lőszerkészlet-szekerek s depótokból állott, igen természetes, hogy az első ágyudördülésre annyira megremült, miként mindenki élte megmentésére gondolván, minden vezényszó nélkül visszasietett Soborsinba, egyik a másikat megelőzni törekedvén, miből azután oly általános zavar lett, hogy abból kibontakozni alig lehetett; a hegyoldalba vágott keskeny uton, hol a kocsinak megfordulni is nehéz, egyik a másikat feldöntéssel fenyegetvén, vesélybe sodorta. S nagytíz nélkül állíthatom, hogy az ellenség kartácsúze nem tett annyi kárt bennünk, mint e borzasztó tolongás, nyakrafőre menekvés, melynek folytán oly sok sérülés, sőt halál is történt.

Mi a császáriak első ágyulövésére, oly gyorsan mint csak lehetett, fehér lobogó rögtönözöttünk, s azt egyre lobogtattuk, annak jeléül, hogy az ellentállás gondolatától is távol vagyunk, sőt parlamentereink is azonnal megvittek a feltétlen megadási nyilatkozatot. Azonban mindeniek daczára, az ellenséges üteg parancsnoka mindaddig ágyuztatta a magát védni képtelen szekértábor, míg csak teljesen bekerítve s Soborsinba visszaüzve nem válnak.

Mikorra Soborsinba visszatértünk, már akkor több császári csapat átkelvé a Maroson, legelső teendőjük volt a kocsikon levő honvédektől a fegyvert elszelni. Én még csak 14 napos fejsebem folytán igen gyöngye levén, kardomat egy közönvéddel által küldtem el; azonban ezzel a győztesek meg nem elégedvén, azt parancsolták, hogy személyesen adjam át. Ellenmondásnak ily alkalommal egyáltalában nincs helye, s a parancsot teljesítenem kellett; leszálltam tehát a kocsin-

ról, s bármily kinomba került is, kardomat személyesen adtam át; de az azt átvevőnek azonnal szemébe tñt, hogy a bojt hiányzik róla; elő kellett azt adnom, habár nem örömet tevém, mivel ez igen becses szerzeményem, egy a csatáren esleget osztrák főtiszt kardbojtja volt, a mit midőn észrevettek volna, képzelhetni, hogy a kiérdemelt dícséret helyett ellenkezőt kaptam érte. Szerencsémre még akkor igen keveset tudván németül, mondókájuk nem igen hatott reám.

Életemben most álltam először győzemes sereggel szemközt; mely állításom épen nem túlozott, minthogy szabadságharcunk alatt először Damjanics, majd Bem vezérlete alatt szolgáltam, már pedig tudva van, hogy e két vezérünk folytonos győzelemre vezette sereget; végre pedig Arad s Temesvár vivásainál voltam jelen, hol szintén egyre győzedelmeskedtünk a minket megtámadó ellen-erő felett. E pillanatban tehát oly különösen éreztem magam: a helyzet, melybe sodortattunk, felette kellemetlenül, leverőleg hatott reám, kivált pedig midőn a győzelmek egynemelyike igen is sokat engedvén magának, túllépett az illem s emberiség korlátain; szabadon kezdtek gazdálkodni, nem kérdezvén a szerencsétlen fogoly tisztoktól, hogy vajon mit engednek át önkényt, jószántukból nekik?!

A császári csapatok is, a folytonos táborozás miatt, szintén meglehetősen el voltak rongyolódva, s eléggé porosak, táplálkozás tekintetében azonban hozzájuk nem hasonlíthatunk magunkat; az élelmezés sokkal jobb lábón állott náluk, mint nálunk.

A lefegyverzés helyszínétől mintegy fél-óránnyira tábornoktöttek velünk együtt, s mint foglyokat őriztek bennünket. Itt újabb keserves látvány várt reánk. Elkézdtek tudni-illik a mi uraink vacsorálni; volt mindenük bőségben, és mi étlen és szomjan majd elvesztünk. A tisztokat azonnal külön választották az altisztekt s közlegénységétől; külön állították a beláthatlan hosszú szekértábor, sok podgyász-kocsinkat, melyeket többé soha sem láttunk.

A 3—4000-re menő szekértábor, mely csupa magokat védni képtelen polgári családok, továbbá honvédtisztek nejei s családjaiból, a podgyász-kocsikon ülő tiszt legények, a csatában megsérültekből, ágyúk, lőszerkészlet-szekerek s depótokból állott, igen természetes, hogy az első ágyudördülésre annyira megremült, miként mindenki élte megmentésére gondolván, minden vezényszó nélkül visszasietett Soborsinba, egyik a másikat megelőzni törekedvén, miből azután oly általános zavar lett, hogy abból kibontakozni alig lehetett; a hegyoldalba vágott keskeny uton, hol a kocsinak megfordulni is nehéz, egyik a másikat feldöntéssel fenyegetvén, vesélybe sodorta. S nagytíz nélkül állíthatom, hogy az ellenség kartácsúze nem tett annyi kárt bennünk, mint e borzasztó tolongás, nyakrafőre menekvés, melynek folytán oly sok sérülés, sőt halál is történt.

Mi a császáriak első ágyulövésére, oly gyorsan mint csak lehetett, fehér lobogó rögtönözöttünk, s azt egyre lobogtattuk, annak jeléül, hogy az ellentállás gondolatától is távol vagyunk, sőt parlamentereink is azonnal megvittek a feltétlen megadási nyilatkozatot. Azonban mindeniek daczára, az ellenséges üteg parancsnoka mindaddig ágyuztatta a magát védni képtelen szekértábor, míg csak teljesen bekerítve s Soborsinba visszaüzve nem válnak.

Mikorra Soborsinba visszatértünk, már akkor több császári csapat átkelvé a Maroson, legelső teendőjük volt a kocsikon levő honvédektől a fegyvert elszelni. Én még csak 14 napos fejsebem folytán igen gyöngye levén, kardomat egy közönvéddel által küldtem el; azonban ezzel a győztesek meg nem elégedvén, azt parancsolták, hogy személyesen adjam át. Ellenmondásnak ily alkalommal egyáltalában nincs helye, s a parancsot teljesítenem kellett; leszálltam tehát a kocsin-

ról, s bármily kinomba került is, kardomat személyesen adtam át; de az azt átvevőnek azonnal szemébe tñt, hogy a bojt hiányzik róla; elő kellett azt adnom, habár nem örömet tevém, mivel ez igen becses szerzeményem, egy a csatáren esleget osztrák főtiszt kardbojtja volt, a mit midőn észrevettek volna, képzelhetni, hogy a kiérdemelt dícséret helyett ellenkezőt kaptam érte. Szerencsémre még akkor igen keveset tudván németül, mondókájuk nem igen hatott reám.

Életemben most álltam először győzemes sereggel szemközt; mely állításom épen nem túlozott, minthogy szabadságharcunk alatt először Damjanics, majd Bem vezérlete alatt szolgáltam, már pedig tudva van, hogy e két vezérünk folytonos győzelemre vezette sereget; végre pedig Arad s Temesvár vivásainál voltam jelen, hol szintén egyre győzedelmeskedtünk a minket megtámadó ellen-erő felett. E pillanatban tehát oly különösen éreztem magam: a helyzet, melybe sodortattunk, felette kellemetlenül, leverőleg hatott reám, kivált pedig midőn a győzelmek egynemelyike igen is sokat engedvén magának, túllépett az illem s emberiség korlátain; szabadon kezdtek gazdálkodni, nem kérdezvén a szerencsétlen fogoly tisztoktól, hogy vajon mit engednek át önkényt, jószántukból nekik?!

Minket szerencsétlen sorsunk s kínos helyzetünk bánatos érzete nem igen engedett szunynyadni; oly léztes állapotban volt az elme és hazafiúi kebel, mintha mindegyikünk édes anyja mult volna ki e napon. Feküdni vagy ülni sem tudtunk. Mit tevének tehát? az éjt, egymás nyakába borulva, áténekeltek. Oly igen szívreható, szomorú dallamokat fújtunk, hogy a császári sereg tisztjei oda jöttek hallgatni és sajnálni bennünket.

(Vége következik.)

A kolozsmonostori apátság.

A mint a magyarországi utas a Királyhágón túlhaladva, a természet nehezségeit diadalmasan leküzdött szép és jó országúton Kolozsvár felé közeledik, a regényes völgyek, melyeken előbb a Körös, azután a kis Szamos kanyarog át, minden lépten új és szebbnél szebb panorámákat nyitnak előtte. Bánfi-Hunyad ódon jellegű szindelyes házaival s groteszk rokokó tornyával elmaradt s a gyalui vár történelmi nevezettségű falai lepik meg a gyors lovak által röpitett utazót. Majd Gyalu s a csinos Fenes is a háttérbe vész; Kolozsvárhoz közeledünk, a bájos, üde, bár ágg, de egyre ifjuló városhoz. A völgy nyilatában egy kő-oszlop jelöli a helyet, hol II. Rákóczy György a szerencsétlen esleget. Egy parányi dombocská, midőn aljába értél, egy percze elrejté előled Kolozsvár tornyait. Pedig a város közvetlen szomszédságában vagy már. E dombon áll, a várossal összefüggő Kolozs-Monostor kis oláh falúcska kápolnája, a híres és festői szépségű, ódon jellegű kolozsmonostori apátsági kápolna, körülveve kised temetőkerítéjével.

Ma ez az elhagyott kis kápolna jelöli az egykor híres és gazdag és hatalmas apátságot. Ma csak a kíváncsiság, vagy a mult iránti kegyelet, vagy a vallásos érzület visz el azon helyhez, melynek egykor a köz- és magánéletben egyaránt nagy jelentősége volt.

Az institúciókat is úgy változtatják a nemzetek, mint változik divat szerint a ruha. Nem annyira szelleműs, mint igaz megjegyzése ez egy államférfinak. Ma hiában keresed a közeletben az apátságok magyarázatát, indokát vagy alapját a társadalmi viszonyokban; ma elvesztett azon jelentőségük is, melylyen a multban bírtak.

Magyarországon s Erdélyben a káptalanok s konventek közül — kevés kivétellel valamennyi hiteles hely volt. Jerney János, hazai történetünk

A kolozsmonostori apátság pecsétje.

fáradatlan buvára egy hosszú értekezésben mutatta be a magyarországi és erdélyi hiteles helyeket, s azon leírásokat, melyet a magyar jogéletben a mult századokban elfoglaltak. (A magyar akademia „Történelmi Társ“-ában.) Erdélyben két hiteles hely van: a gyulafehérvári káptalan és a kolozsmonostori konvent.

Nem szükség fejtegetnem, hogy a hiteles helyeknek országos bíróságunk eljárásában mily nevezetes részek volt; sem idézés, sem tanuvallatás, sem bírói végrehajtás nem történhetett a hiteles helyek közbejötté nélkül; örök-vallások, halálesetre való intézkedések, birtok egyezkedések, jószágelosztások stb. a hiteles helyeken történtek. Ma a mi jelentőségüket megadja, az hogy mintegy országos levéltárakat képeztek; száználkülti családi okmány a hiteles helyek által menekült meg az enyészettől, s az egyes vidékek jogügyletei egy bizonyos

helyre szorítottak, — az ily módon megmaradt okmányok igen gazdag anyagot szolgáltatnak egyes családok, vidékek, sőt az ország történetéhez is. „Magyarország okmányügye soha sem nyerte volna európai nagy híret, ha a hiteles helyek a nemzetnek ezen megbecsülhetlen kincsét az utókor számára meg nem tartották volna“ — írja egy kitűnő hazai jog- és történet tudósunk.

Mint hiteles hely, a kolozsmonostori apátság is nagybecsű kincset mentett meg az utókor számára. Az Erdélyt ért dúlások nem hagyták ugyan érintetlen, de az az okmánygyűjtemény, mely e konvent romjaiból még korunkra maradt, megbecsülhetlen kincs.

A kolozsmonostori apátság levéltára jelenleg Kolozsvárt van. Az apátság elpusztulásával szálítottatott oda a kolozsmonostori parochia templomának sekrestyéjébe.

Egyike a leggazdagabb és legbecesebb levéltáraknak. Három vaskos kötet — ugynevezett Liber Regius — fejedelmi rendelkezéseket tartalmaz, 1549—1570 és 1590 évekből; s így mintegy kiegészíti a gyulafehérvári káptalan hason gyűjteményét, melyben a liber regiusok 1580-tól 1689-ig terjednek.

A kolozsmonostori konvent levéltárát képezik továbbá az apátság jegyzőkönyvei, melyek 1509-ben kezdődnek; az 1538—1757-ig terjedő, összesen 87 országgyűlés végzése; különféle szerződések, fiskalitási és adózási leírások, végre egy sereg más okmány, részint a megyéket s székely-székeket, részint Erdély egyik vagy másik rendét, részint az egyes családokat s azok birtok-visszonyait érdeklők.

Kemény József gróf mint minden nagyobb levéltárnak, melyet fontosnak tartott Erdély történetére nézve, ezen levéltárnak is lelkes és nagy szorgalmu buvára volt. Azon munkájában, melyben a gyulafehérvári káptalan beesebb s országos érdekű okmányait ismertette — segédforrásként használta a kolozsmonostori konvent okmányait is, s az előbbi hiányait sok tekintetben ezek nyomán pótolta.

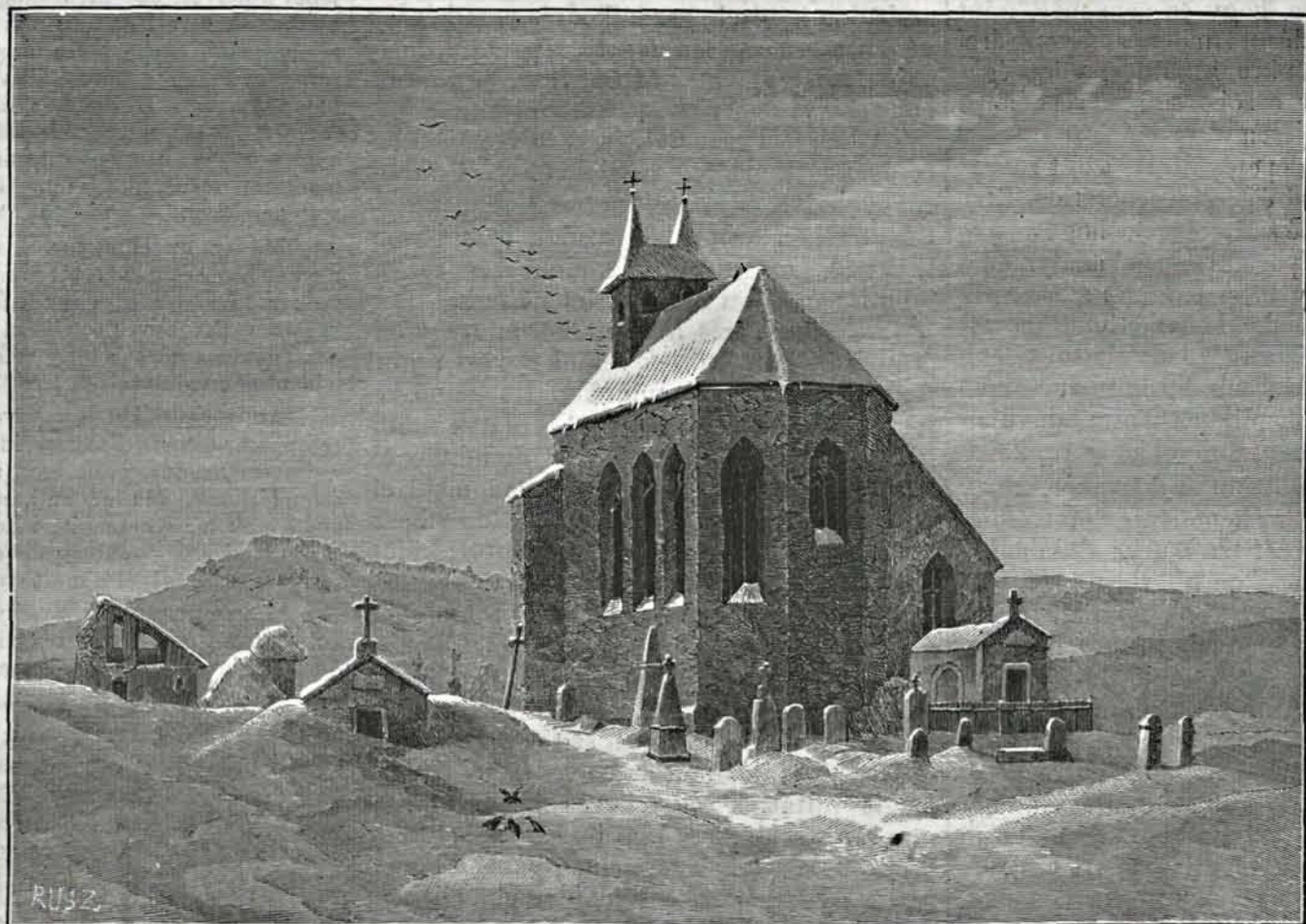
Áttérek most magának az apátságának történetére.

Alapításának ideje nem bizonyos egészen. Sok valószínűséggel azonban I. Béla korára tehető, kirol úgy is azt mondja a nemzeti hagyomány, hogy a kereszténység ellen felszínre vergődött, s magát az új vallás is már majdnem fenyegető nemzeti reakciót megtörte, s a keresztényen vallást Magyarországnak megszilárdította, a rom. egyház uralmát biztosította. Az erdélyi specialis nemzeti hagyomány pedig, a Csiki (Sándor-féle) székely krónika, ugyan-ezen Bélát szerepelteti a székely földön is, mint az új római vallásnak, a ragonbákok-, s az ősi nemzeti vallással szemben — megalapítóját.

Az azonban, hogy I. Béla király volt ezen apátságunk alapítója, nemcsak a nemzeti hagyomány sokszor tetségesen vezet szálai után lehet következtetni. *Főjér* György Codex diplomaticusából (IV. kötet, 3-ik darab.) egy okmányt ismerünk *IV. Béla* királytól, mely 1263-ban kelt, — s melyben az apátságunk visszaadatként régi jogai. Ezen okmányban hivatkozás történik a kolozsmonostori apátság alapítójára is; de az illető király neve, kire mint alapító hivatkozás történik, ki van az okmány elő részében hagyva; valószínűleg azért, mert azt az okmány írja, az illő szokás szerint nagyobb, czifrább betűkkel akarta megírni; az

okmány folytatában azonban, hol az alapítója ismét hivatkozás történik (mert szebb, s nagyobb betűk ide már nem valának szükségesek) ki van írva *Béla* király neve, a ki valószínűleg nem más mint *első Béla*. Itt közlöm magat az okmányt, leginkább azért, mert érdekes világot vet az apátság történetére is.

„Mi (IV.) Béla isten kegyelméből Magyarország királyja stb. — ezen levélünk által tudtul adjuk — hogy a kolozsmonostori s a sz. *Máriának* ajánlott apátságot, — melynek alapítója és adományozója — — (itt hely van hagyva a név számára) — Magyarország királyja, őszünk, — mely boldogult *László* király által újabb díszet és fényt nyert, nagyobb birtokokkal és templommal ajándékozott meg, — mely az utána következett magyar királyok, a mi elődeink által különféle birtokokkal és számos szabadságokkal ékesített, — mely a b. magyar királyoktól nyert adományozások és szabadságok folytán *Magyarország valamennyi apátságai felett tündöklött*, s élvezte azokat békeséggel és nyugodtan, . . . de oh fájdalom! a mi időnkben *teljesen el van pusztítva és szét van rombolva*, elvesztette privilegiumait birtokaira, jogaira s az adók behajtására nézve, elvesztette szerzetesi legnagyobb számát — — mi Jézus tanításait akarván követni elhatároztuk, hogy a nevezett monostort elpusztultságából kiemeljük, birtokait, szabadságait s mindennemű jogait ezen

Kolozsmonostori kápolna. — (Graf J. rajza után Keleti Gusztáv.)

levelünkkel fogva visszaadjuk, s azokba visszahelyezzük.

„Akarjuk egyszerűsággal, hogy az apátság birtokai összeirassanak, szabadságai s jogai feljegyzetessenek, hogy ily módon a jövő bizonytalan eshetőségei után is élvezhesse szabadságait.

„A monostornak, a szent királyoktól nyert szabadságai pedig következők: *fenntvezett Béla király őszünk* — (e helyből kell következtetnünk, hogy a hiányzó név Béla számára tartott fenn, mert más helyen nem fordul elő), b. *László* király s más elődeink a nevezett birtokok és helységek dézsmáit *) egyetemlegesen a nevezett egyháznak adományozták és ajándékozták; ezennel örök időkre oda adományozzuk s oda ajándékozzuk azokat mi is.“

Az idézett okmányból úgy hisszük világos, hogy igen sok valószínűséggel I. Béla királyt nevezhetni ezen apátság alapítójának. Szükségtelen is talán még megjegyeztünk azt, hogy IV. Béla által az új donatot, az apátság romjaiból való föl-

*) A kolozsmonostori apátság birtokai körülbelül 40 falut foglaltak magukban; ilyenek: Apahida, Nagy- és Kis-Bénye, Szt.-Benedek, Apoháza, Baromlaka, Bocz, Egeres, Dátos, Eperjes, Dános, Hollós, Szilvás, Kajántó, Csanád, Nádasd, Keresztur, Holdvilág, Szucság, Szöllös, Kolozsmonostor, Kapus, Solyomtelke, Ontelke, Szász-Kéttelő, Prod, Teremi, Gergelyfája, Péterlaka, Máriatelke, Lekenze, Szt.-János, Kis-Cserged stb. E helységek közül sok ma már nem is létezik többé, vagy nevet cserélt.

emeltetését, birtokai- s jogaiba való visszahelyezését a *tatar dúlás* törvé szükségessé, melynek ezen monostor is áldozatul esett.

Az apátság fénykora az Anjouk uralkodása alá esik. 1285-ben ismét elpusztították volt ugyan a tatárok, de egy évtized mulva már kiemeltetett romjaiból. *Mátyás* király korában Péter apát erődé alakította át a monostort; s a nagy király elleni erdélyi lázadásban ezen apátság is szerepet játszott, míg sánczai a király parancsára szét nem hányattak.

Az 1556-diki hongyülésen kimondatván az egyházi javak secularisatiója, ezen apátság is folytonos adományozás tárgya lett. *Báthori István* alatt a jezsuitáké volt. *Báthori Zsigmond* alatt, a medgyesi hongyülésen elűzetvén a jezsuiták, *Kamuthi Farkas*, s utána a *Rákócziak* kezére jutott. Az osztrák házból származott királyok alatt ismét jezsuiták ültek bele, míg a rend eltűrlésével az erdélyi püspökséghez jutott, és ennek birtoka ma is.

1598-ban beleütött a menykő. *Enyedí Pál* írja a maga énekében az erdélyi veszedelmekről: „Az monostori templomot Kolozsvárnál az menny megüté, kinek héjjazata mind elége, az kőfala megmarada. Az papások (pápasták, katolikusok) így írták, hogy tiszta időben ütötte volna meg; de ez nem igaz, mert esős idő és fergeteg, dörgés vala. Ezt is hozzá mondják: mikor *Petrus Majorius* az jezsuiták pater rectora ezt megértette volna Kolozsvárban, így jövedt felülle, hogy, minthogy az templom az magyaroknak régitemplomok, és az felső része mennyütés mia elégett, de az oltár megmaradt és az fundamentum, ismét az veszedelemből békeségbe jut és megépítotik. De ez szó, mind szó fia szó, melyben semmi verosimile nincsen — emberi okoskodás. Nemcsak az oltár maradt meg, hanem egészen az templom kőfala.“

Az apátság régi kiterjedését ma már meg nem határozhatni többé. A mióta a jezsuiták a múlt század vége felé kiköltöztek belőle, a már pusztulásnak indult apátság teljesen romba dől. — Az erdélyi püspökség elhatározta, hogy nem is építi fel többé. S a hajdan virágzó, gazdag és hatalmas apátság romjaiból a még megmaradt részt, a szentélyt átídomították egy kis kápolnává. E csonka maradvány — melyet képzünk híven ábrázol, emlékeztet ma a híres kolozsmonostori konventre.

A kolozsmonostori konvent levéltára a secularisatió folytán országos levéltár lett. Az 1556-ki hongyülés, az apát mellett, még két világi requisitor rendelt ezen levéltár őrzésére; mint hiteles hely tehát három személyből áll. E konventnek két *pecsétje* ismeretes előttünk; az egyiket mi is bemutatjuk olvasóinknak. E *pecsét* 1466-ból való. A szűz *Máriát* ábrázolja, karján *Jézussal*, trónon ülve. Mellette két angyal lebeg. A szűz anya dús hajzatát, s a kis *Jézus* fejét korona ékíti. A *pecsét* következő felirat olvasható: „S(gi)llu(m) conventus beatae M. Virgins de Colos mon.“

Még van egy kisebb, de időlenebb *pecsét* 1575-ből, mely szintén az istenanyát ábrázolja fíval s körülte e felirat: „Sig. con. mon. bea. Mar. vir. de. col. Mon.“

Képek a hazai népeletről.

Görgényi medvevadászok.

Görgény az erdélyi fejedelmek kora óta mindig érdekes hely volt.

Akkor fejedelmi vár; ma már a várból nincsen csak egy pár omlóféltben lévő faldarab. Hanem azért *Görgény* ma is érdekes hely. A költőnek érdekes szép fokvéseért és multjért, az archaeologusnak érdekes régiségeiért, az új kor emberének érdekes papír-, üveg- és porcellán-gyáriaiért.

Volt évekkel ezelőtt egy ember, a kinek azért volt érdekes *Görgény*, mert egész vagyonát arra költötte, hogy a kemény sziklába ásatásokat eszközölt a *Dárius* kincse után.

Hanem legérdekesebb *Görgény* mindenké között az erdélyi vadászoknak, nagyszerű medvevadászaikért.

Október második hetében kezdének gyűlni a vendégek; és nemcsak a közelebbi vidékről, hanem *Erdély* legtávolabb eső vidékeiről is, sőt még külföldiek is vesznek néha részt.

Ködös őszi reggel van.

Görgényi medvevadászok. (Veress F. fényképei után Jankó.)

A vadász-társaság már jókor reggel kiindult; jó meleg, s mégis a lehetőségig könnyű öltözetben, kétesőví fegyverekkel. A fiatalok gyalog; az öregebbek mokány lovakon fanyergon, a mi talán még nagyobb fáradtság; de ők azt hiszik, így könnyebb.

Ajmenetud néhány oláh vadász, vagy a hogyi rendesen hivatják, oláh puskás nyitja meg, ők lévén a vezetők. Komolyan és szótalan mennek az urak előtt; rendesen nagy kerek kalappal fejökön, vállokról lefógo fokete szokmányynyal. Vállukon rendszeren egyesőví puska van, nem egyszerű megdrótozott aggyal. Szóval egész szervezők olyan, hogy más ember talán madarat sem merne löni azzal, mert azt hinné, hogy szerte fog menni kezében az egész, s mint egy nádszál. S mégis ezen készületlen vadászoktól több oka van a medvének rettegni, mint a hátultól puskákkal ellátott uri vadászoktól; nem mintha azok nem tudnának löni, vagy mintha nem volna helyt szívők; de hiába, azok nem az erdőn nőttek fel, azok gyermekkorukban nem szedtek egy törül málnát a medvével, mint a természet e bárdolatlan, de erős fiai, a kik már annyiszor láttak életben medvét, hogy észökbe sem jut, hogy az egész veszedelmes is lehet.

Itt a vadászaton demokrácia van; azaz: jobbedvét ejtett el; s viszont ismerék olyant, a ki hat esztendőnél tovább járt oda minden ősszel, de soha nem tudott medvével találkozni. Hiában ígerte az öreg Nyikuljának, hogy ha olyan állásba állítja, a hol medvével találkozhat, egy tehenet fog adni neki. Az öreg Nyikulján fohászodott az istenhez, hogy elnyerhesse a tehenet, aztán állította az illető urat a legjobb állásba; de hiába, a medve csak nem ment oda.

Egyszer aztán, mikor az öreg Nyikulján nem mehetett ki, mert beteg volt, s helyette egy másik kevésbé híres vadász rendezte az állásokat, a feent emeltit ur egymásután két medvét lött.

Vadászaik tehát monnek szólanul. Az ossiani ködös tájkép, mely itt-ott már áttört nap sugarakat reszkettet ezüstös hullámain, nem ragadja meg őket. Hiába! ha az embernek komoly dolga van, felejtii a költészetet! A medvevadászat pedig mindamellet, hogy nem jár valami nagy veszedelemmel, mégis néha nem egészen tréfa.

Mikor a társaság elérte a hegy gerincét, egyenként kezdetek elmaradozni a számokra kijelölt állásokban, rendszeren olyan távolságra egymástól, hogy szükség esetén a szomszéd elérkehetet segítni.

Mikor aztán a hegy gerincze el volt állva, akkor a hajtók, a kik csak az adott jelre várakoztak, elkezdettek a hegy tövéből pokoli lármát ütve fölfelé kapaszzkodni a bokrok között.

Lehetek valami kétszázan: a legtöbb gyermek volt, mert a felnőttek nagyobb része nem hajtó, hanem vadász. Így készül a görgényi oláh már gyermekkorában medvevadásznak. A hajtók között imitt-amott van egy-egy puskás is beosztva, nem annyira azért, hogy a hajtókat védje a támadás ellen, — mert a medve soha senkit sem bánt, ha meg nem sebezik, — hanem inkább csak azért, hogy ha netalán megfordulna a hajtók felé, a mi néha megesik, ott se mehessen ki lövés nélkül.

A hajtók oly pokoli lármát ütnek, hogy nemcsak egy jámbor medve, de a legrettenhetlenebb dalárda egyleti elnök is megszaladna ettől a zenétől.

Ez nagy kolompot kongat; a más három hegyes sippal visol, néhány cserget, közbe-közbe vak töltéssel durrogatnak, hat-nyolcz cigány peczér keservesen, torka szakadtából fújva a kürtöt, kivált ha azt gondolja a bátor moré, hogy a medve a vadászoktól visszafordult.

kezébe vette a fegyvert, mikor meglátta a medvét, keresztet vetett, bevárta öt lépésre és meglötte.

A keresztet pedig nem félelemből vetette; hiszen ha nyulat kellett volna lönie, akkor is úgy tett volna, mert a nélkül nem lehet találni. Még egy pár lövés hangzott, aztán csendes lett minden.

Rövid szünet után kiáltottak az egész társaságot egybegyűlni; ennek a hajtásnak vége volt.

Izmos oláh fickók hurcolták a két meglőtt medvét a tisztásra.

Lassan összegyűltek mind. Egy fiatal ur is jött, a ki ma lött legelőbb medvét; ezen is a szokásos felavató három üstét a puskavesszővel az öreg Nyikulaj hajtottá végre. Kapott aztán érte-áldomásra husz forintot.

Ilyen körülmények közt aztán természetes, hogy az ilyen híres vadász az olyan parasztot, a ki nem medvevadász, lenézi, hiszen ő urakkal társalog, s néha még rendelkezik is nekik.

Nyikulaj is ma a husz forintot tüszőjébe dugva, némi büszkeséggel mondá: „Bizony vén vagyok én már; lám ma már a tizenötödik grófnak adtam ki a hármát.”

Kemény Endre.

A magyar hírlapirodalom 1868-ban.

Mióta utószor közzöltük, 1867 elején, a hazában megjelenő hírlapok jegyzékét, azóta, az alkotmányos korszak új lendületre térén és szembetűnő növekedésben éreztette befolyását. Ezelőtt két évvel az egész hazában 80-ra ment a magyar lapok és folyóiratok összes száma, s e szám azóta csaknem másfélszer emelkedett.

Ez emelkedés 1867—8 év folyamata alatt történt; s épen azért is nem közölhetjük, előbbi számkunk szerint, az 1868. év elején e hírlap-statisztikai összeállítását, mert akkor s az egész év folyamán szünetlenül új meg új lapok voltak keletkezésben. Ugy, hogy az 1868. évtől kezdve volt időszakos lapok és folyóiratok összes száma 138-re ment, s ebből 93 eseti a fővárosra.

Most e számban, úgy látszik, némi megállapodás történt. A jelen év elejével 134 időszakos lap kezdte, illetőleg folytatta pályafutását, és pedig 87 a fővárosban, 47 a vidék különböző városáiban.

Az alábbiakban lehetőleg teljesen kívánjuk adni, e vállalatok sorozatát. Külön a politikai napilapokat, azután a politikai hetilapokat, majd az egyházi s iskolai, szépirodalmi s vegyes tartalmúakat. Ez utóbbiak közül azok, melyeknél a megjelenési időszakok kitéve nincsenek: *hetilapok*. Első sorban, — keletkezésük ideje szerint, — összeállítottuk az 1868-ban volt létszámot; azután az 1869-ben keletkezetteket, illetőleg a régiekben az új évvel történt változásokat és átalakulásokat, ha pl. valamely lap vegyes tartalmából politikaiá vált, vagy gyakrabban megjelenővé változott, mint volt előbb.

Magyar hírlapok 1868-ban.

I. Politikai napilapok.

Pesti Napló. Szerkesztő b. Kemény Zsigmond. Kiadó-tulajdonos Emich Gusztáv, 1868. okt. 1-től kezdve az „Athenaeum” irodalmi és nyomdai társulat. XIX-dik évfolyam. Ára egy évre a „Pesti Napló Esti Lapjával” 24 frt.

Pesti Hírnök. Szerk. Török Sándor, kiadó Török János. IX-ik évfolyam. Ára 20 frt. (Megg. szünet 1868. decz.)

Idők Tanuja. Kiadó-tulajdonos és szerkesztő Lonkay Antal. IX-ik évfolyam. Ára 19 frt. (Megg. szünet 1868. decz.)

Alföld. (Arad.) Szerk. Tiszty Lajos, 1868. okt. 1-től Bányhíd Béla. Laptulajdonos és kiadó Bettelheim Vilmos. VIII-ik évfolyam. Ára helyben 14, postán 16 frt.

A Hon. Kiadó-tulajdonos és szerk. Jókai Mór. VI. évfolyam. Ára „A Hon Estilapjával” 24 frt.

Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerkesztő Salamon Ferencz. II. évfolyam. Ára 18 frt helyben, 20 frt postán küldve.

Magyar Újság. Szerk. Büszörményi László, kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv, később szerkesztette Simonyi Ernő, kiadó-tulajdonos volt Büszörményi László; 1869. január 1-től szerk. Irányi Dániel. Félgyűlés bizottság: Csernovics Péter, Csanádi Sándor, Degenfeld Gusztáv gr., László Imre, Váilly János. II. évfolyam. Ára 20 frt.

Esti Lap. Szerk. Pálffy Albert. II. évfolyam. Ára 10 frt.

Független Lapok. Kiadó-tulajdonos és szerk.

Zoványi J. Mihály. II. évfolyam. Ára 20 frt. (Megg. szünet 1868. decz.)

Századunk. Lapvezér Klapka György, szerk. Urváry Lajos. Kiadó az Egyenlőségi kör; decz. közepétől a „Századunk” társasága. I. évfolyam. Ára 20 frt.

Hazánk. Szerk. b. Podmaniczky Frigyes; jul. iustól P. Szathmáry Károly. Lapvezérek: Ivánka Imre, b. Podmaniczky Frigyes, Szontagh Pál, Várady Gábor. I. évfolyam. Ára 20 frt.

Aradi Lapok. (Arad.) Szerk. Asbóth János, később Oldal József; jul. iustól Tabajdi Károly. Laptulajdonos és kiadó Goldscheider Henr. I. évfolyam. Ára 14 frt, postán 16.

Összesen = 12.

II. Politikai hetilapok.

Politikai Újdonságok. Szerkesztő Nagy Miklós; kiadó tulajdonos Heckenast G. XIV. évfolyam. Ára egész évre 5 frt.

Kolozsvári Közlöny. (Kolozsvár.) Szerk. és tulajdonos Dóza Dániel; jul. iustól Sándor József. XIII. évfolyam. Megjelenik hetenként 3-szor. Ára 12 frt.

Eger. (Eger.) Szerk. és kiadó Vida József. VI. évfolyam. Ára 5 frt.

Pesti Hetilap A. „Magyarország és nagyvilág” politikai része. Szerk. Csukássy József; kiadó tulajd. Deutsch Mór, később a Deutsch-féle részvény-társaság. IV. évf. Ára a „Magyarország és nagyvilág”-gal együtt 12 frt.

Máramaros. (Máramaros-Sziget.) Szerk. Szilágyi István. IV. évfolyam. Ára 6 frt.

Somogy. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. és kiadó tulajd. Roboz István. IV. évfolyam. Ára 5 frt, postán 6 frt.

Bihar. (Nagy-Várad.) Szerk. Sölyom-Fekete Ferencz; kiadó tulajd. Hollósy Lajos. IV. évf. Megj. hetenként 2-szer. Ára helyben 8 frt, postán 10 frt.

Magyar Polgár. (Kolozsvár.) Szerk. és tulajd. K. Papp Miklós. II. évf. Megj. 3-szor. Ára 12 frt.

Heti Posta. Szerk. Szokoly Viktor; kiadó tulajd. Emich G. II. évf. Ára 4 frt.

Igazmondó. Szerk. és kiadó tulajd. Jókai Mór. Félgyűlés bizottság: Podmaniczky Frigyes, Tisza Kálmán, Várady Gábor. II. évf. Ára 4 frt.

Martius 15. Szerk. Szini Károly. II. évf. Megjelenési ideje és ára többször változott. (Megg. szünet 1868-ban.)

Ung. (Ungvár.) Szerk. és kiadó Bánóczy Ferencz. II. évf. Ára 6 frt.

Unió. (Kolozsvár.) Szerk. és tulajd. Sándor József. II. évfolyam. Megj. hetenként 3-szor. Ára 10 frt. (Megg. szünet 1868. július közepén.)

Politikai Népszav. Szerk. és tulajd. Kiss (Illméri) István. I. évf. (Megg. szünet 1868. okt.) Ára 4 frt.

Pécsi Lapok. (Pécs.) Tulajdonos Bánffy Simon; felelős kiadó if. Madarász Endre. I. évf. Megj. hetenként 2-szer. Ára 8 frt.

A Nép Zászlója. Szerk. Áldor Imre; lapvezér Madarász József; kiadó tulajd. Heckenast G. I. évf. Ára 4 frt.

Nép Szava. Szerk. és tulajd. Mészáros Károly. I. évf. Ára 4 frt.

Nagyváradai Lapok. (Nagy-Várad.) Szerk. Sipos Árpád; kiadó tulajd. Gyalokay Lajos és Szy József. I. évf. Megj. hetenként 2-szer. Ára helyben 8, postán 10 frt.

Magyar Néplap. Szerk. Kiss (Illméri) István, később dr. Mészáros Károly, azután Pászthory Zsigmond; kiadó Wodiáner F. I. évf. Ára 4 frt.

Hirmondó. Szerk. Komócsy József; kiadó Deutsch M. I. évf. Megj. het. 2-szer. Ára 4 frt.

Összesen = 20.

III. Vegyes tartalmú képes lapok.

Vasárnapi Újság. Szerk. Nagy Miklós; kiadó Heckenast G. XV. évfolyam. Ára 6 frt. (A Polit. Újdonságokkal együtt 10 frt.)

Magyarország és a nagy világ. Szerk. Vértessy Arnold; kiadó Deutsch. IV. évf. Ára 8 frt. (A Pesti Hetilappal együtt 12 frt.)

Hazánk s a Külföld. Szerk. Szokoly Viktor; kiadó Emich G. I. évf. Ára 6 frt.

Jó Barát. Szerk. Réthi Lajos; kiadó Heckenast G. I. évf. Megj. havonként 2-szer. Ára 2 frt. (Megg. szünet 1868. végén.)

Képes Népszav. Szerk. és kiadó Kiss (Illméri) István. I. évf. Ára a Politikai Népszavval együtt 8 frt, külön 5 frt 20 kr. Megindult 1868. október. (Megg. szünet 1868. decz.)

Összesen = 5.

IV. Egyházi és iskolai lapok.

Religio. Szerk. és kiadó tulajd. Pollák János. Megj. het. 2-szer. Ára vidékre 10 frt. 50 kr, helyben 9 frt 80 kr.

Katholikus Néplap. Szerk. Fűsny Tamás; kiadó a Szent-István társulat. XXI. évfolyam. Ára helyben 2 frt 62 kr, vidékre 3 frt 40 kr.

Tanodai Lapok. Szerk. és kiadó Lonkay Antal. XIII. évfolyam. Ára 4 frt.

Protestans Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. és kiadó Dr. Ballagi Mór. XI. évfolyam. Ára 3 frt.

Izraelita Közlöny. Szerk. és kiadó Fonyvessy Adolf; 1868. decz.-tól szerk. Deutsch Henrik, kiadó Heckenast Gusztáv. V. évfolyam. Ára 6 frt. (Felerészben német szöveggel.)

Kalauz. (Pécs.) Szerk. és kiadó Szauder Antal. IV. évfolyam. Megjelenik hav. 3-szor. Ára 8 frt.

Népnevelők Lapja. (Buda.) Szerk. és laptulajdonos Márki József. III. évfolyam. Ára 3 frt.

Egyházi és Iskolai Hetilap. (Károly-Fehérvár.) Szerk. és kiadó Eltes Károly. II. évfolyam. Ára 4 frt.

Ifjuság Lapja. Szerk. Fekete József. II. dik évfolyam. Megj. hav. 2-szer. Ára 4 frt.

Néptanítók Lapja. (Buda.) Szerk. Környei János; kiadó a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszterium. I. évfolyam. Ára 3 frt.

Néptanoda. A pécsi tanítóegylet közlönye. (Pécs.) Szerk. Salamon József. I. évfolyam. Ára 2 forint.

A Méhecske. Szerk. és kiadó M. Kalocsa Róza. I. évfolyam. Ára 6 frt.

Magyar Zsidó. Szerk. Farkas Albert; 1869-ben Krausz Zsigmond; kiadó tulajd. a „Hitör”-cz. egylet. I. évfolyam. Ára 6 frt. (Fele német nyelven van írva.)

Az iskola. (Kassa.) Szerk. és kiadó tulajdonos Csink János. I. évfolyam. Ára 2 frt. (Magyar és német nyelven.)

Hétfői lap. Szerk. Dr. Császár Károly, kiadó tulajdonos Zoványi I. Mihály. I. évfolyam. Ára 6 frt. A „Független Lapok” melléklapja. (Megg. szünet 1868. márcz.)

Katholikus Közlöny. (Nagy-Szombat.) Szerk. és kiadó Bodnár Zsigmond. I. évfolyam. Ára 4 forint.

Kis Üstökös. Szerk. Dienes Lajos. II. évf. Megj. 1868. februárban megszűnt.

Isten Országja. Szerk. Szini Károly. I. évfolyam. Ára 2 frt. (Megg. szünet 1868-ban.)

Összesen = 18.

V. Szépirodalmi s divatlapok.

Fővárosi Lapok. Tulajdonos Tóth Kálmán; szerk. Vadnai Károly. Megj. het. 6-szor. V. évfolyam. Ára 16 frt.

Nefeletts. Laptulajd. Bulyovszky Gyula; szerk. Friebeisz Ferencz. X. évfolyam. Ára 12 frt.

Családi Kör. Szerk. és kiadó Emilia. IX. évfolyam. Ára 12 frt.

Pesti Hölgydivatlap. Kiadó-tulajd. és szerk. Király János; főszerk. Komócsy Józ. IX. évfolyam. Megj. hav. 2-szer. Ára 8 frt.

Magyar Bazar. Szerk. Szabó Rikárd. Kiadó Emich G. III. évfolyam. Megj. hav. 2-szer. Ára 8 frt.

A Divat. Szerk. Csukássy Józ. s; kiadó Deutsch. III. évfolyam. Ára 8 frt 20 kr.

Nemzeti Férfi-divatközlöny. Kiadó-tulajd. és szerk. Hoffmann és Török. ?? évfolyam. Megj. hav. 1-szer. Ára 6 frt.

Összesen = 7.

VI. Humorisztikus lapok.

Üstökös. Tulajdonos és szerk. Jókai Mór. XI. évfolyam. Ára 6 frt.

Bolond Miska. Szerk. Tóth Kálmán; kiadó Emich G. IX. évfolyam. Ára 6 frt.

Buzogány. (Eger.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Jovanovics János. II. évfolyam. Ára 4 frt. (Megg. szünet)

Denevér. (Ungvár.) Szerk. Turner Ferencz. II. évfolyam. Ára negyded, azaz: 12 számért 1 frt. (Megg. szünet)

Ludis Matyi. Szerk. és tulajd. Mészáros Károly, később szerk. Bényei II. évfolyam. Ára 6 frt.

Borszem Jankó. Szerk. és tulajdonos Csicséri Bors (Dr. Ágai Adolf). I. évfolyam. Ára 6 frt.

Pecsovics. Szerk. és tulajdonos Ormódy Bertalan. I. évfolyam. Ára 6 frt. (Megg. szünet)

Demokrata doboz, vagy az egyenlő szabad polgár hü doboza. Szerk. Morzsányi Sándor. I. évfolyam. Megj. hav. 3-szor. Ára 3 frt. (Megg. szünet)

Kandi Klári. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. és kiadó Bátorfi Lajos. I. évfolyam. (Megg. okt. 1.) Ára 4 frt. (1869-ben folyóirattá alakult át.)

Összesen = 9.

VII. Szaklapok.

Gazdasági Lapok. Szerk. Korizmic László vezérlete mellett Moricz István; kiadó az orsz. magyar gazdasági egyesület. XX-ik évfolyam. Ára 10 frt.

Falusi Gazda. Szerk. Farkas Mihály; kiadó Heckenast G. VIII. évfolyam. Ára 6 frt. (Megg. szünet 1868. végén.)

Kertészgazda és a nép kertésze. Szerk. és kiadó Girócuti P. Ferencz. IV. évfolyam. Ára 4 frt.

Gazdasági Utasítások. Szerk. Lukácsy Sándor; kiadó a földmívelési, ipar és kereskedelmi min. miniszterium. I. évfolyam. (A „Néptanítók Lapjával”-nak melléklete.) Megjelenik hav. 1-szer. Ára 1 frt.

Magyarország Anyagi Érdekei. Szerk. Halász Imre, azután Matlekovics S.; kiadó tulajdonos Szathmáry Károly. IV. évfolyam. Ára 8 frt. (1868. október 1-jén beolvadt az „Anyagi Érdekeink”-be.)

Anyagi Érdekeink. Az orsz. m. iparegyesület közlönye. Szerk. Mudrony Soma; kiadó Steinacker Ödön és Mudrony Soma. I. évfolyam. Ára iparegyesületi tagok számára 4, nem tagok számára 6 forint.

Ipar és Kereskedelmi Értesítő. Szerk. és kiadó tulajdonos Jagócs Péterffy József. I. évfolyam. (1868. márcz. 19 — szept. végéig. Beolvadt az „Anyagi Érdekeink”-be.)

Magyar Fortuna. Tözsde és sorsjegylap. Szerk. Fischer M. L. Megj. minden húzást után. Ára 2 frt.

Uj Korszak. Szerk. Bobory Károly. III. évfolyam. Megj. hav. 1-szer. Az „Irodalmi Szemlé”-vel 6, a nélkül 4 frt 80 kr.

Munkások Újsága. Szerk. Kunsági; jun. iustól Bermann Guido. I. évfolyam. Ára 4 frt. (Megg. szünet)

Bányászati és Kohászati Lapok. (Buda.) Szerk. és kiadó tulajdonos Péch Antal. I. évfolyam. Megj. hav. 2-szer. Ára 6 frt.

Műcsarnok. Szerk. Maszák Hugó. I. évfolyam. Megj. hav. 2-szer. Ára 4 frt. (Megg. szünet 1869. jan. végén.)

Törvényészeti Csarnok. Szerk. és tulajdonos Szokolay István. X. évfolyam. Megj. hav. 2-szer. Ára 8 frt.

Jagtudományi Közlöny. Szerk. Dr. Dárday Sándor; kiadó Heckenast. III. évfolyam. Ára 12 forint.

Orvosi Hetilap. Szerk. Markusovszky Lajos. XII. évfolyam. Ára helyben 9 frt., vidékre 10 frt. Melléklapja: „Szemészet.”

Gyógyászat. (Buda.) Szerk. tulajdonos Poor Imre tr. VIII. évf. Ára Pesten 9, vidékre 10 frt.

Gyógyászati Hetilap. Szerk. Schédy Sándor. VII. évf. Ára 9 frt.

Hasonszenvi Lapok. Szerk. dr. Argenti Dóme; kiadó a magyar hasonszenvi orvosegylet. III. évf. Megj. hav. 2-szer. Ára 6 frt.

Fürdői Lapok. Szerk. dr. Felletár Emil. I. évf. (máj. 18.—szept. 21.) Ára 3 frt.

Napi Közlöny a magyar orvosok és természetvizsgálók Egerben 1868. aug. 24-től aug. 29-ig tartott XIII-dik nagygyűléséről. Szerk. Kátai Gábor.

Természet. Szerk. és kiadó Berecz Antal. I. évf. Megj. hav. 2-szer. Ára 2 frt.

Vadász és Versenylap. Szerk. gr. Lázár Kálmán; tulajdonos Bérczi Károly özvegye. XII. évf. Megj. hav. 3-szor. Ára 6 frt.

Posta Közlöny. Szerk. és kiadó Joannovich György. II. évf. Ára 10 frt.

Gyórszervezési Lapok. (Buda.) Szerk. Szombathy Ignác; kiadó a budapesti Gabelsberger gyórszervezési társulat. Megj. hav. 2-szer. Ára 4 frt.

Zenészeki Lapok. Szerk. Ábrányi Kornél. VIII. évf. Ára Pesten 10, vidékre 10 frt. 80 kr.

Archaeologiai Értesítő. A magy. tud. akadémia archael. bizottságának közlönye. Szerk. dr. Römer Flóris. I. évf. Ára egy 20 éves kötetnek 3 frt.

A Honvéd. Szerk. gr. Bethlen Olivér; laptulajdonos a honvédegylet bizottság; kiadó Heckenast G. II. évf. Ára 6 frt.

Katonai és Honvédelmi Lapok. Szerk. gr. Pongrácz Károly. I. évf. Ára az „Altiszti”-cz. melléklettel együtt 8, a nélkül 6 frt.

Összesen = 28.

VIII. Vidéki lapok (nem politika vagy szaktartalommal.)

Győri Közlöny. Szerk. és kiadó Kautz Gusztáv. XII. évfolyam. Megj. hetenként 2-szer. Ára 8 frt.

Szegedi Híradó. Szerk. Szabados János; kiadó Burger Zsigmond. X. évfolyam. Megjelen. het. 2-szer. Ára helyben 6 frt, postán 8 frt.

Zala-Somogyi Közlöny. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. és kiadó Wajdits József. Segédszerkesztő Bátorfi Lajos. VII. évfolyam. Ára 6 frt.

Alföldi Hírlap. (Debreczen.) Szerk. és kiadó Telegdi László. Uj folyam. II. évfolyam. Megj. het. 3-szor. Ára helyben 8 frt, postán 9 frt 60 kr.

Borsod. Miskolci értesítő. Szerk. és kiadó Rácz Ádám. II. évfolyam. Ára 4 frt.

Debreczeni Lapok. Szerk. és kiadó Szabó Antal. II. évfolyam. Ára 6 frt.

Ész ergomi Közlöny. Szerk. és kiadó Haan Rezső. II. évfolyam. Ára 6 frt. (Megg. szünet)

Szegedi Néplap. Szerk. Szőnyi János; kiadó tulajd. Bába Imre. II. évfolyam. Ára 4 frt.

Széki Közlöny. (Maros-Vásárhely.) Szerk. Szabó Sámuel, később Horváth Gáspár. II. évfolyam. Ára 4 frt 80 kr. (1868. szept. végén megszűnt.)

Nyír. (Nyiregyháza.) Szerk. és kiadó Börkey Imre II. évfolyam. Ára 6 frt. (1868. végén megszűnt.)

Ungvári Közlöny. Szerk. Jokschnman Jenő; kiadó tulajd. Weinberger Albert. II. évfolyam. Ára 4 frt.

Szatmári Közlöny. Szerk.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 5-ik számához 1869. jan. 31.

Irodalom és művészet.

— (A „Budapesti Szemle”) mult évi folyamán utolsó, X. füzetét most jelent meg, elkészve kissé, de tartalmával, mint mindig, kárpótlást nyújtva késedelmeért. A füzetet Győry Vilmos érdekes székfoglalója nyitja meg, melyet a Kisfaludy-társaságban tartott. Három jeles svéd költőt, Franzent, Tegnert a Fritiof monda íróját, és Ru-nebergot ismerteti; számos mutatót nyitva elő-adásába, az eredetiből eszközölt jó hangzású és si-került fordításokban. E költemények közül egyet mi is közlünk ma számunkban. Győry értekezését Weninger gyakorlati irányú cikke követi az álla-mi számvitelről s az államháztartás ellenőrzéséről; rendkívül fontos kérdések, világosan tárgyalva s érdekesen tartva. Szilágyi Ferenc, a Hóra világról már régebb közölt jeles monografiájához ad még némi pótlékot; a Szemle állandó olvasói, kik a terjedelmes monografiát még emlékekben tartják, szívesen fogadják a pótlékot is. Azután Vámbéry ismerteti szokott élénk és érdekes mo-dorában az izlami alatti keleti népek iparát. Az iro-dalmi szemlében Prevost Paradol kitűnő művét, az új Franciaországról ismerteti Hegedűs Sándor; s az akadémia üléséről is folytatlagos tudósi-tás. — Ime egyetlen füzet változatos, gazdag tar-talma: szépirodalom, államgazdaság, történelem, népmesék, politika, tudományossági élet, mind eddig fűzetben, s mind alaposan, illetékes tol-lakból. A kitűnően szerkesztett folyóirat ajánlá-sára ennél több nem kell. A „Budapesti Szemle” 1869-czel életének 12-dik, s új folyamának ötödik évébe lép. Folyvást híven, s nagy sikerrel szolgálta tudományosságunk s általános művelődésünk érde-keit. Közvetítette a külföldi tudományosság vívmá-nyait a hazáival, s általában a tudományt az élet-tel. Hídat vert az oszmánok, a művelt nagy kö-zönség szellemi életéhez. Földadat s irányá ezután is az addigi lesz. Alakja, beosztása, terjedelme s előfizetési feltételei is az eddigiek maradnak. Évenként 10 füzet jelenik meg, legalább 80 nagy 8-adrétű iven. Előfizetési ára egész évre 10, fél-évre 6 ft. Kiadó Ráth Mór, kihez az előfizetések beküldendők, de minden hiteles könyvtáros által is elfogadhatók. Miveltsegi állapotunkra s tudományszeretetünk mértékére semmi sem vetne ked-vezetlenebb világot, mintha ily vállalat iránt a részvét évről évre nem emelkedne.

— (A Borászati Füzetek) első száma megje-lent. Szerkesztik Somssich Pál és dr. Entz Ferenc. E füzetek célját a következőkben írja körül Som-sich: 1) Magyarország szőlőinek kezelését fejte-getve, talaj, faj, miveltés st. tekintetében a ter-mészet - tudományok tanait hirdessük, s annak alapeivel ismertessük meg a nagy közönséget, hogy mindenki saját viszonyai szerint alkalmaz-hassa azokat. 2) A szüretelésnek jelenben divatozó botrányos hiányait fozdézák fel, a borkak hirdetés és palackozás, pincében és azonkívül, hazánkban még mindig nem ismert bánásmódját írjuk le, szőlős és borászataink előtt, — hogy belsősé-gek elhagyják a régi rossz szokást, megkedveljék és alkalmazzák a czélszerű újabb elbánásnak módját. 3) Szőljünk a kereskedésről is, annak akadályai-ról, fogásairól és fortélyairól, — szóval hasunk mindazon ismeretek terjesztésére, melyek nélkül elmaradunk a mivel világtól, melynek népei tul-szárnynak bennünket. E füzetek ára egész évre 3 ft. — Öszintén ajánljuk e vállalatot.

— (A helyszínről való földkép-készítés tör-énelem, elmélete és jelen állása.) Irta Tóth Agos-ton Rafael, főmérnök a m. k. közmunka és közle-kezési miniszteriumnál. Kiadja Aigner és Rautmann. 1869. — E mű irodalmunkban első kísérlet e téren s a földrajz- és földképekkel való szakfőnökök bizo-nyára érdekelni fogja. Röviden, de gondolal és szakmerrettel van összerakva a földrajzi felfedezések, találmányok és a földkép-készítés történelme és fokozatos fejlődése. Végül a magyar helyszínr-ajzi intézet föllállítására tett indítvány s a bizott-mány által elfogadott alapszabályok is közölve vannak. Szerző igéri, hogy ezt az első kiadást egy második, föld- és térképekkel bővített fogja kö-vetni. A feldolgozó munkát 2 ft 50 kr.

— (Dr. Balogh Tihamértől) egy 51 lapnyi rőpirat jelent meg: „A halálos büntetés eltörlésé-ről” cím alatt, Aradon Gyulai István könyvnyom-dájában. Ára 40 kr.

— (Francia levélkék levelekben) Jozim alatt egy kis folyóirat jelen meg, mely a francia nyelvnek

Tarka Világ és Képes Regélő. Szerk. Áldor Imre; kiadó tulajd. Heckenast G. Megj. havonk. 2-szer. Ára 6 ft.

Protestans Tudományok Szemle. Szerk. Kóvács Albert. Megj. havonként 2-szer. Ára 2 ft.

Természettudományi Közöny. Szerk. Szily Kálmán; kiadó a m. k. természettudományi társu-lat. Havonként 1-szer. Ára nem tagok részére 5 ft, tagok tagdíj (5 ft) fejében kapják.

Gazdasági Közöny. (előbb „Falusi Gazda.”) Szerk. Wágner László; kiadó tulajd. Heckenast G. Havonként 1-szer. Ára 6 ft.

Szamos. (Szathmár-Németi.) Szerk. és kiadó Bihari Péter. I. évf. Ára 4 ft.

Tiszavidék. Fel. szerk. és kiadó-tulajd. Bör-kegy Imre. III. ujf. Ára helyben 5 ft 50 kr, postán 6 ft. (1868-ban „Nyir címzet” viselt.)

Veszprémvármegyei Közöny. (Veszprém.) Ki-adó és szerk. Ramazetter Károly. I. évf. Ára 6 ft.

Folyóiratok 1869-re.

Borászati füzetek. Szerk. és kiadó Somssich Pál és Entz Ferenc. Megj. havonként 1-szer. Ára 3 ft.

TÁRHÁZ.

lehetnek. Én is csak úgy voltam” szól az örömapa s még többet is mondana, ha az elpiruló anyjuk meg nem fenytü a szemével.

A cigányoknak se kell több, eddig más dolguk se volt, csak fülelni az intésre; rááratának egy láb alá való tiszamellekít s a pillanat alatt eltiúnte-tett asztalok helyén megindul a — farsang; az új pár egymással, a többi is kiki a magáival bele-kezenek, hogy vége se legyen hamvazó szerdájig.

A városoknak, fővárosoknak van jogász, tech-nikus, inséges, kórház, ifjúsági báljok; az egyszerű falusiaknak van „czuczorkás”, „czüterás” s „za-báló” báljuk. Ott is, itt is csak farsang van, s ott is, itt is csak addig tart; s ha nevet nem bírnak is adni a mulatságnak, titulust a tánczra eleget ta-lálnak. Ha kézfogó vagy eljegyzés épen nincs, a nélkül is csak elkezdik ők is a farsangot s a végibe még „maskarást” is ragasztanak.

Az első bál többnyire a „czuczorkás” szokott lenni.

A „czuczorka”, másutt „bubujka”, éjjel felé rendszeren fölkeresi a gyertyaszentelői vigalmat s a czuczorkát mindenhol be szokták csesztetni.

A tánczolókat észre se veszik; egyszer csak éj-fél felé nyílik az ajtó s jön be rajta földig lehajlott fejjel egy másfél öles szörnyeteg. A nyaka olyan vékony, mint a nyújtogató (tán épen abból is van), a feje pedig olyan kicsi, mint egy jó alma. Bor-zasztó izé az a czuczorka. A nyaka tövére egy szoknya van akasztva, a feje menyecske módra kontyra kötve, s a derekától egy lepedő egész hosszúságában nyúlik alá, nagy fránya csizmai csakugy barnulnak ki alóla.

A mint belép az ajtón, jövede szaladnak el a lányok tánczosaitól; a miért természetesen ropantul megharagszanak a legények a czuczorkára. Hamar körbe is kapják s egyik legény a többi helyett is ráfórted:

— Szedte-vette czuczorkájk, hogy mertél te ide jönni? láttad azt a vaslapátot, a melyikkel valaha még öreg apám mérgette aranyait; mind-járt azzal mérlek végig.

A czuczorka aztán bolondos hajlongások közt védelmezi magát.

— Soh' se ripakodjatok rám, nem hoztam én ide átkot, hoztam inkább boldogságot. A mi csak jó, a mi csak szép, mind énnekem köszönjétek; a farsangot harmadik határral én hoztam közeitek.

Most már ha rövid a farsang: összeszédjétek azért.

— Vesztél volna oda vele, ha csak ilyen kur-tát hoztál; mért nem hoztál már legalább olyan hosszút, mint a nyakad.

Akkor a czuczorka hirtelen összerántja a nya-kát, hogy kurta legyen, mire aztán a legények nem szólhatnak többet ellene; hanem ha már itt van, az a kurta is jó, a mi van és megkínálják jó-ságáért a czuczorkát, hogy válaszon magának egy tánczosnót a lányok közül, a milyen és a melyik csak tetszik.

A czuczorka pedig olyan rártarti természetű, hogy mindig csak azzal a lánynyal tánczol, a ki leghamarabb lesz menyasszony. Előre nyújtja is-mét megnőtt nyakát és kiszólija a tömegből För-geteg Annuskát.

Faragó Sándor nem haragszik érte; tudja, hogy ki van a lepedő alatt, s maga akkor szintén a máséval tánczol, a ki majd az Annuska „nyoszol-lyó” vagy „koszorú” leánya lesz.

Rántják a cigányok, a mi a hegedűbe ma-radt és a félbeszakadt táncz tovább foly; a czu-czorka jövedében lehánnya magáról a fejtét, nya-kát, lepedőt és ime kimarad a ruha alól az a fránya Kondás Tóni. Senki se hitte volna!

Mikor a czuczorka lovetközött, nagy öröm-lármában törnek ki a legények, s a táncz közbe verseket kiabálva veszik körül a „két párt”, a kik előszörlik tánczosnókat egymással, Faragó Sán-dorhoz visszakerül Annuska s Kondás Gyerekhez

VII. Szaklapok.

Egészségi Tanácsadó. Szerk. Dr. Pethe Zsig-mond. IV. évf. Megj. havonk. 2-szer. Ára 4 ft.

VIII. Vidéki lapok nem politikai vagy szakarta-lommal.

Vásárhelyi Közöny. (Holdmező-Vásárhely.) Szerk. Abrai Károly; kiadó Vodianer F. I. évf. Ára 4 ft.

Békésmegyei Értesítő. (Gyula.) Kiadó-tulajd. és fel. szerk. Greiner Antal. I. évf. Ára helyben 5 ft. 50 kr, postán 6 ft.

Farsangi mulatságok.

Gyertyaszentelő előtti napon szokás szentelt-vizért menni a templomba, s mert mindegyik siet, hogy előtte a nagy hordót ki ne merítsék, olykor már egy órával templomnyitás előtt, annyian áll-nak egymás hátán, hogy mire a merítésre kerül a sor, a nagy kád egész ostromnak van kitéve. Az a boldog, a ki közel férhet a kádhoz, s ha legalább valaki a félkezével elbir a vizigorsajával nyulni, már elég szerencsés. A korsó pedig tudjuk, hogy gyarló, törekeny dolog, s az ilyen zür-zavarban a bolond tréfa ezrivel születik.

Két korsó közel jut egymáshoz; már az egyik nem férhet meg a másiktól.

Az egyiknek a gazdája azt mondja a másí-kénak:

— Tudod-e Őrzi, hány hét a farsang?

— Tudja a góhér, de én nem!

Már akkor Őrzi kapná ki a kádból a maga korsóját, hanem a szomszéd korsó úgy rugta oldalba a magát talpával, hogy Őrzi csak a görbe fül maradt a kezébe.

— Őrzi máskor jobban megtanuld, hány hét a farsang!

És így esik a vizkereszt szentelt vízmerítés-nél nem sora, de ötven korsó sorsa. Nagy hiba is az, hogy ha valaki azt nem tudja, hány hét a far-sang? S a ki csak egy napot elhibáz belőle, nem kap szentelt vizet. A kárvalott aztán a maga ba-ján megtanulja, hogy „a mai nappal is kevesebb.”

Akárminny hosszú legyen a farsang, mégis mindig rövid a szakadatlan jó kedvnek, hőbortok-nak, miknek kitalálásában fáradhatlan a természet egyszerű fiainak természetes könnyűsége esze.

A kiphent pezsgő vér már alig-alig várja a szabadalmazott időt, s gyertyaszentelőtől húsha-gyó keddig alig győzi magát kibomolni, kitombolni.

Már gyertyaszentelőre, ha török, ha szakad, megkedződik a mulatság; szerencsésnek érzi ma-gát a a lányos apa, a kinél elkezdődnek a farsangi „sorok.”

Az első dárúd rendszeren valami „kézfogó”, „jegyváltás”, „háztűz-nézés” vagy „lánylátás” al-kalmatosságával köttetik össze, s abból bizony senki se csinál titkot, hogy Faragó Sándor miért akarja olyan nagyon Förgeteg Annuskáknál kez-deni a farsangolást.

Elég az hozzá, aztán megvan; akárkinék mi köze hozzá; a kinek nem tetszik, tegyen róla.

Van is irigy rendszeren elég; pedig hiába! mert Faragó Sándornak legtöbb pajtása van a környé-ken, s az a sok legény meg lányt is tud oda csalni, a hol ők vannak, s Szápadt Tecca kipirulhat mér-giben, mert Förgeteg Annuskánál annyian vannak, majd kidöntik a négy falat.

Förgeteg az öreg meg az anyjuk, lelkem adta, majd kicsattannak örömköbe a sok kedves vendég látára, s még csak azért se haraghatnak, hogy ez a sok fránya gyerekénység sehoggy se akar már a asztal mellett maradni, s váltig nyomogatja a jó Förgetegné „néző násznagy” uramat a székére, de biz az már nem hederít a libapecsénye-szagra, ha nem rendületlen elhatározottsággal elbeszéli, a mi rá van bízva s a mit ő olyan nagyon jól ért.

Elbeszéli, hogy „miutánságosan isten ő szent felségének így meg amúgy tetszék teremteni Ádám mellé Évát, és valamintégesen az a dolog annak idejében történe meg, mig Ádám aluvék, és hogy a miképpenségesen az jó magot is akkor kell az földbe bétetni, mikor még annak ideje vagyon; azonképpen vagyon ő nagy tisztelettel ez ház erá-nyában, s ez házban lakozó szép virágzatot hogy adnák-e vajon Faragó Sándornak? a ki ötöt éveti szin mézzel, itatja csókjával, virágon járátja, kar-ján elringatja. Megbűcsüli szörnyen.”

Szépén volt mondva a szó, könnyű rá a felelet.

„Ha szeretik egymást, áldást adok rájuk; szá-raz kenyéren, egy bőgre víz mellett is boldogok

is a magáé. Akkor aztán megered a véghetetlen jó kedv s kivilágos kiviradgti vége hossza nincsen.

Az első dárúd után jön a többi.

Majdnem mindennap egy-egy lakzi, a hol cigányoknak hiányozni nem szabad, s minden vasár-nap egy-egy „czuczó” más és más háznál.

Vasárnaponként a kocza legényeknek, meg kisebb lányoknak is van ugynevezett „czitorás” báljuk, mindig valamelyik vállalkozóbb lányos háznál s egy farsangon át mindig egy háznál. A legények öt-hat garast fizetnek össze a „czitorás”-nak s este haragozás utánól reggelig ők is csak egy elmulatnak, mint a „kényes legények” muzsi-kaszó mellett.

Ez a czitorás bál előszobája a másiknak, s a ki vagy bajuszánál, vagy valami nevezetes verekedés vagy egyéb hőstett által kinő a czitorás bál-ból, azt azután szívesen látjuk amott.

Egy hely és alkalom, a hol a nagy legények megfórnek a süldő legényekkel — a lakodalom; különösen a „kárlátó”. A kárlátó a lakodalom másnapja; midőn a vendégek mind a legényes ház-hoz vannak ebédre hiva — lakodalmi maradéka. Innen vette nevét a „kárlátó” hogy a vendégek mintegy színről színre láthatják azt a kárt, a mit a tegnapi nap ételben, italban okozott. A mi pedig még valószínűbb onnét, hogy a lakodalom utáni reggel, mindjárt a lányos háztól megindult a fiatal-ság az cigánybandával körutra mindazokhoz, a kik a lakodalomban bár hiva voltak, részt nem vettek, s a házakhoz beállítanak sorba s az udvar közepén egymással vagy magánosan tánczra kere-kekednek, s miatt ők itt tánczolnak, egy pár legény, a kiknek az kötelessége, hátra megy a színbe s egy pár tyukot, kakast lever az üllőről, s mikor a notának vége van, a legények bemutatják az abla-kon a leüttöt baromfiakat, egy legény pedig egy fontos kalácsos megkoszorozott palack borral, bemegy a szobába s a háziaknak gyöngöden sze-me ré lobbantja, hogy miért nem jöttek el tegnap a lakziba, most ime maga „látja kárát.”

A palack bort ott hagyja s a pár tyukot el-viszik; ezekből szaporodik az új párnak első gaz-dagsága. Senkinek se jut eszébe megnehezeltelni ér-te.

A farsang egyik kiváló különös napja a „kövér”, vagy a nép nyelvén „zabáló csütörtök.”

Farsang háromnap előtti csütörtököt nevezik így, mikor a közelgő böjtről előre is gondoskodva, „zabálásig” jóllakni iparkodik mindenki. Hogy miért nevezik épen „zabáló”-nak e napot, megfej-tését leli azon bizon kissé túl ártatlan szokásban, hogy ezen az estén, a ki soha bort nem ivott, most innia kell s az asztala fölfordított tizenöt, gyakran husz-féle ételből, süteményekből, „czukor pakar-raj”-okból ennie kell, mindenekből legalább egy darabot, s reggelig, — mert közben táncz van, mindennek el kell fogyni, a mi az asztalon van.

Szerencsére ez a szokás már kezd mai napság nagyon kiveszni; ma már nem „adja” olyan nagyon a szegény ember zsákja, hogy az ily pazarlást megbírná, s ha kalácsot sütnék, még a morzsáját is összeszedik, nem úgy mint ezelőtti zabáló csütör-tökön, a hol a ki már enni nem bírt, a maga részét, jóformán felét a „szája mellé” rakta s reggel felé nem földön, de tészta darabokon tánczoltak.

Czitorás bálak ma is vannak s tán lesznek is, mig süldő legények s fölseperedő lányok lesznek; a vasárnapj összejövetelek azonban mai napság már a nagykorosmába szorultak, s hogy itt már nagyrészt elvesztik azt a himpot, a mi eddig ked-vezés és emlékeztetéssé tette, nincs mit csodálkoz-nunk rajta. Ma minden az ily mulatság, csak csa-ládias, patriarkális nem; és minden, csak nép „szó-kás” nem.

És így van száz meg száz más szokással; gyökerét megrázza valami féreg és kiveszik; a ki látja, csak sajnálhatja, de nem segíthet rajta.

Varga János.

gyors, könnyű és mégis alapos megtanulását; igyekszik lehetővé tenni. A folyóiratot — mely ha-vonként kétszer jelen meg — Günther Antal szer-keszti; ára egész évre 6 ft, félévre 3 ft; szerkesz-tőségi irodája ujjvilág-utca 6. sz. Pesten.

** (Zombori Gadi) meggyaszól ref. lelkesnek „Korszerű egyházi beszédeire” hirdet előfizetést, mint kiadó Fraenkl B. könyvkereskedő. A mű füzetekben fog megjelenni, melyek előfizetési ára 1 ft. Ez összeget a kiadó, hozzá Miskolcra kéri márcz. 15-ig beküldeni.

— (Jelentés.) A „Szentpéteryári titkok” című orosz regény, a mult évi „Regélő” utolsó 24-dik füzetében nem fejezethetvén meg, hátralevő része külön lenyomatban fog megjelenni; már sajtó alatt is van, de csak pár hét alatt készülhet el teljesen. Megjelenését a kiadó-hivatal azonnal tudatni fogja az előfizetőkkel.

Közüntézetek, egyletek.

** (Magyar tud. akadémia.) A nyelv- és szép-tudományi osztálynak jan. 25-kén Lónyay Meny-hért másod-elnök elnöklete alatt tartott ülését Barna Ferdinánd levelező tag a következő című székfoglaló értekezéssel nyitotta meg: „Tanulmá-nyok a magyar régi egyszerű, és az újabbösszetett szenvedő forma körül.” A „lesz” igével képzett szenvedő igéket, melyek a napi irodalomban szél-tiben használtak, helytelennek tartja. Fogarassy János olvasott „Mongol tanulmányok” cím alatt. Ösmertette a mongol írásjegyeket és számvevőket. A folyó tárgyak között legelőször a vallás- és közoktatási miniszterium két levelét olvasta föl a titkár. Az egyikben tudatja, hogy a portugál kormánytól érkezett tudósítás szerint az 1864-ben Afrika belső részében elhalt Magyar László ha-zánkfának egy fia gyermeke maradt, ki a kovács munkaságban van, de nem egészen ép-eszü ember. A másik arról értesíti az akadémiát, hogy Mirose János részére, buvártainak folytatása végett jövő évre is utalványzatot az eddigi tisztelet-díj. Edl Kálmán végrendeletileg 16,000 frot ha-gyott az akadémiának, oly föltételt alatt azonban, hogy annak kamataiból évenként 300 frotot egy orvos-növendék, másik 300 frotot egy technikus segélyezésére tartozik fordítani (maradna az aka-démiának a kamatokból vagy 200 ft). Kiadott az alaptanítványokat kezelő bizottságnak megvizsgá-lás és jelentéstételét végett. — A Teloki-pályaművek bírálatára kinevezettek az akadémia részéről b. Kemény Zsigmond, Gyulai és Pompéry; a színház részéről Szigeti és Paulai.

— (A Kisfaludy-társaság) jan. 27-ki ülésé-ben az ez évi pályázatok fölött mondatott ítéletet. A pályázott 17 satura közül egyhangulag „A ga-vallér politikuskok” címűnek ítélték elő a jutal-mat; a bohózat elméletére kitűzött pályadíj pe-dig szótöbbséggel az „Inkább a napba, mint a könyvbe nézz” jelígű értekezésnek. A szerzők neveit rejtő jelígs leveleket a febr. 5-ki közgyü-lésen bontják föl és hirdetik ki. — Ezután a tag-választás következett; az öt üres hely közül kettőt töltöttek be, megválasztva P. Szathmáry Károlyt és Rákossy Jenőt, — kültagnak Patterson Arthurt.

— (A m. kir. természetud. társulathoz) az amerikai Egyesült-Államok diplomatikusagense és főkonzul Rumania részére dr. Czapaky József ur f. hó 19-ről keltezte a következő levelet intézte: „Örvendve azon szellemi haladásnak, mely a ma-gyar nemzet ifjabb generációjában nyilakozik, s miután ennek folytatásáért azon intézetek, melyek a tudományok terjesztését tüzték ki céljukul: én mint a természettudományok kedvelője, de külön-ösen, ki a m. k. természettudományi társulat jelen szellemét és irányát a tudományok fejlesztésének legbiztosabb alapulj tekintem, — a nevezett tár-sulat nemes és nagy horderejű céljainak előmoz-dítására ezennel 200 frot ide csatolni szerencsém-nel tartom. A természettudományi társulat f. hó 20-kán tartott közgyűlése a budítót, szép elismerést köszönettel fogadta és dr. Czapaky József urat föl-vette pártoló tagjai sorába.

** (Jelentés és kérelem.) A népoktatási kör alakítására eddig a következő adakozások érkeztek be: Türr István 100 frotot, nemeskéri Kiss Miklós 100 ft, Charles Waring 100 ft, Flosch Lajos 100 ft, Brissard 100 ft, az első magyar biztosító tár-saság 100 ft, b. Bécsán János 100 ft, Majláth Jó-zsef 20 ft, Rottenbiller Lipót 5 ft, Ribáry Ferencz

Egyház és iskola.

** (Pestváros ujon állítandó elemi iskolái) iránt közelöbről határozott a városi közgyűlés. 33 tanító fog alkalmaztatni, még pedig ideiglenes 3 évre, 400 ft évi rendes fizetés és 100 ft lakdíj mellett. Az iskola községi lévén, nem lehet felekezeti, minél fogva Tavaszai a pályázatokban vilá-gosan ki akarja tétetni, hogy valláskülönbőség nélkül mindenki folyamodhatik tanítói hivatal elnyerése végett. Klempa prépost a szülők az állam és az egyház e körüli hármas tényezőségét fejtegetve, ellene szól és felekezeti iskolát akar; nem látja be a községi iskola szükségét, miután minden feleke-zetnek úgy is vannak iskolái. Simon Flor. az elvet nem akarja többé tárgyalatni, mert az el van már döntve, hogy az iskola községi és felekezetenküli leendő jogosan, mert felekezetenküli adókból tartat-ik fenn. Különbön tetszésére van bízva bármely felekezetnek maga-magának külön intézetet is ala-pítani. Déry mindenkinek ologet óhajtván tenni, a lakosság és adózása aránya alapján subvencionál-tatni akarja a községi iskolákra szánt összegből a felekezeteket. Tavaszai erre ismét felszólal s a ver-senyt s a kath. autonomia létesülését óhajtván a szabad egyház, a szabad állam elvén ismét ajánlja indítványát, mit a közgyűlés határozott is emelt.

** (A „Magyar Polgár”) írja: „Kovács Ferencz, bukaresti ref. lelkeszt végre sikerült Czelder Már-ton intrigái- és vádaskodásainak hivei előtt gya-nuba s a legkellemetlenebb helyzetbe hozni. Ez úgy annyira élire van állítva, hogy karácson ün-nepeire a templom kulcsait erőszakosan elvették Koostól s rendőrökkel őriztették, hogy ne mehes-sen hivei közé a templomba.” E szomorú ügy részleteit egész terjedelmében fogja közölni a „Magyar Polgár.”

** (A kultuszminiszter) elrendelte, hogy a tandíjak kezelését minden nyilvános iskolánál a tanszemélyzettől külön álló egyénis vegye. A budai főreáliskolánál e hivatalra Schaedl Antal minisz-teri hivatalnok már ki is nevezettett.

** (A vallás- és oktatásügyi miniszter) dr. Corzan-Avendano Gábor pesti kir. fögymnasiumi igazgató-tanárt, a felsőbb természettanból a ma-gyar kir. egyetemnél magántanárá lett kiegészítő fölytán, e minőségében megerősítette.

** (A vallás- és oktatásügyi miniszter) dr. Csiky Viktor kolozsvári kir. jogakadémiai helye-tes rendkívüli tanárt, a m. kir. egyetemnél az egy-házi jogból magántanárá lett kiegészítő fölytán, e minőségében megerősítette.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (Fahány.) A városi hatóságnál jelentés tétetett, hogy a jelenleg Pesten levő tüzfakészlet aligha lesz elégséges a télen át, s hogy emndfogva jó volna a miniszteriumhoz fordulni, eszközölné ki, miszerint az államvaspályatársaság megfelelő szállítási eszközökről és olcsóbb szállítási árról gondoskodjék. A tanács az ügy sürgős volta miatt azonnal folyómadványt intézett a miniszteriumhoz.

** (Nagyvárad-kolozsvári vasut.) A nyilvános aláírást a nagyvárad-kolozsvári vasut papíraira az angol-osztrák bank f. hó 24-kén nyitotta meg. ** (Magyar királyi udvari szállítók) címét nyerték: Kugler Henrik cukrász, Krippel Anna divatárúsnő, továbbá Arvay J. és társa szalagke-reskedők, mindnyájan Pesten.

Farsangi különlegességek.

Kertész és Eisert Pesten,

Dorottya-utca 2-dik szám a „magyar király” című szállodával szemközt.

Báli legyezők.

Legújabb párizsiak, változatos kiállításuk 1 ft. 20 krtól kezdve 30 ftig.
Falegyezők, simák és áttörtek festésekkel és selyem részekkel díszítve, stb. 35 krtól kezdve 10 ftig.
Chinai legyezők.
Bokréta legyezők.
Fekete és Domino legyezők.

Álarcok.

Gyermek álarcok 10 krtól 50 krig.
Közönségesek urak és hölgyek számára 15 krtól 1 ftig.
Eredeti torzképek, állatfejek, híres egyéniségek arcképei 30 krtól 4 ftig.
Domino-álarcok: sodronyból, selyem, atlas és bársony 40 krtól 2 ft. 50 krig.
Brilliant álarcok, igen könnyűk és kedveltek 1 ft. 20 krtól 3 ftig.
Trefás pléh orrok 15 krtól 20 krig.

Ekszerek

hölgyek és urak részére, legújabb izlésben, acél, teknőbékahéj, elefántcsont, kristály, csmiol, jet, double or, utazott gyémántok, korálygyöngyök, keleti szagos rózsza gyöngyökből stb. készülve, nevezetesen:
Legújabb hajdíszek Chignon boglárók és fésűk 35 krtól 10 ftig.
Ekszer-készletek, öszhangzó izlésű mellűt és füllügöket tartalmazók 75 krtól kezdve 30 ftig.
Mellűtök (Brochok) 10 krtól 12 ftig.
Nyakékek,
Ing elő- és ing ut-gombok készletekben is 5 krtól 7 ft. 50 krig.
Schawl és nyakendők 10 krtól 5 ftig.
Medaillonok 20 krtól 5 ftig.
Joujon breloques 10 krtól 1 ftig.
Öv-csattok 20 krtól 5 ftig.
Óraláncok 10 krtól 6 ftig.
Színházi és álarcos ekszerek,

Ajánlják

Viaszgyöngyök, olcsók a báli ruhák díszítéséhez, és legfinomabb a valódiakhoz hasonló nyakgyöngyök 10 krtól 6 ftig sorjára.
Arany, ezüst és acélgyöngyök, acél és arany csillamok.

Báli-bokréta

Bagaria borból készültek, természetes illattal igen díszesek és kedveltek 1 ft. 20 krtól 18 ftig dbja.
 Természetűhen készült, mesterséges virágokból 1 ftől 5 ftig.
 Bokréta, melyek vízzel megnedvesítve virulnak fel 25 krtól 1 ft. 50 krig.

Báli bokrétaartók

Legújabb nemei felette dús választékban, darabja 75 krtól 8 ftig.

Tánc-rendek

raktárunkban létező minták vagy saját rendelvény szerint gyorsan szerkesztetnek meg.
Füztánc-érmek sok meglepő új nemekben, ezen csehöz alkalmas bokrétaérmék, stb.

Illatszerek

Angol, francia és belföldi készítmények legkedveltebb nemei ugyanis
Szappanok 10 krtól 1 ft. 50 krig.
Hajkenőcsök 35 krtól 2 ft. 50 krig.
Hajolajak 35 krtól 1 ft. 50 krig.
Kemény viasz hajkenőcsök 5 krtól 1 ft. 25 krig.
Bajuszpedrök 25 krtól 1 ftig.
Fogporok és fogpérek 25 krtól 2 ftig.
Legfinomabb illatszerek, melyeknek valódiságáért kezeskedünk, Farina J. M. kölni vize, Bayley és társa Ess. Bouquetje, Hendrie Kimmel, Atkinson, Violet, Pinaud, a Societe Hygienique Rigaud, Tren Niglicsh-féle Jockey Club, Viola, Rozeda, Jasmin Rózsza, Patchouly, Ylang y lang s sok más igen kedvelt illat nemei 80 krtól 4 ftig.
Finom arczfestekek 40 krtól 3 ftig.
Pulcherin 80 krtól 1 ft. 50 krig.
Vinagre de Toilette 80 krtól 2 ftig.
Rizs-por 40 krtól 6 ftig.
 Arany, ezüst és gyémánt-hajpor 1 ft. 20 krig.

Egyéb jó minőségű pipere cikkek

dús választékban és minden áron.

Haj-kefék.	Kézi- és zsebbeli tükrök.	Fül-kanálkák.	381 (2-2)
Ruha-kefék.	Borotváló és fésülő tükrök.	Nyelvtisztítók.	
Bársony-kefék.	Hajfűrt-hengerek.	Kesztyű-gombolók.	
Pog-kefék.	Hajfűrt-tekersek.	Kesztyű-tágitók.	
Köröm-kefék.	Hajtűk.	Köröm-ollók.	
Fésű tisztító-kefék.	Gombostűk.	Köröm-csípők.	
Borotváló csettek.	Haj-fogócskák.	Czipő-felhuzók.	
Mindenemű fésűk.	Köröm-reszelők.	Kolimpó ollók stb.	

Levéli megrendelések különös figyelemmel és gyorsan eszközöltetnek, kivánatos azonban a küldendő tárgy árának közelítő meghatározása, hogy azt kívánat szerint küldhessük meg. Még nem felöltő tárgyak visszavételnek.

Megételes patkánymérég által többé nem történhet.

Patkányokat,

egereket, mezei egereket, hősököket és vakondokat fajzattal együtt

egy egyszerű, mindenütt felhasználható és mindenki által alkalmazható újon feltalált kir. szab. módszer által osaknem minden költségkedés nélkül méregmentesen biztosan és gyökeresen kiirtatni. — Alapos, értelmes s könnyen felfogható utasítást a fentnevezett fergek kiirtására állítottak 2 fnyai díjért adnak.

A „Leipziger Illustrirte Zeitung” 1868. ápril 25-ki száma, műszaki osztályában e kir. patentírozott találmány felől, többek közt mondja: „hogy ezen módszer főleg azért igen ajánlható, mivel az ember annak végrehajtásánál sem mérges, sem másféle vészes tárgyak felhasználására nincs utalva és semmiféle kelezést nem kell felidaltani. Ezen új módszer egyszerű, és mindenki által minden veszély nélkül kivihető, osaknem költség nélküli s mellette legjobb eredményű.”

Megrendeléseket tisztelettel bevélnak

REISS és FIA.

vegyészek, több kir. kiz. szabadalmak tulajdonosai, Pesten, István-téren 4. sz.

NB. E módszer csakis a díjnak bérmentes beküldése ellenében küldetik szét, mivel a postán levélbeli utánvételek nem fogadtatnak el. 341 (6-6)

Heckenast Gusztav könyvkiadó-hivatalban megjelent és ott, valamint minden híteles könyvkereskedésben kapható:

Jókai Mór.

Egy magyar nabob.

Regény 3 kötetben.

Harmadik kiadás.

(8-rét 255, 255, 253 lap) füzve 2 ft. 40 kr.

Horváth Mihály.

Amagyarok története

rövid előadásban.

Negyedik javított kiadás.

1868 (586 lap, 8-rét) velinpapíron, angol vászonba kötve 4 ft. 50 kr.

Tompa Mihály.

Virágregék.

Negyedik kiadás.

Szinyomatu czimmeml.

(8-rét 320 lap) füzve 2 ft. 50 kr., diaskötésben 3 ft. 60 kr.

Titkos betegségeket

és nemi gyengeséget

katonai és polgári körökben sikeresen használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja

Weiss J. gyák. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garulon főorvosban kizsoltgált osztályorvos, minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógykezelésközül jól beosztott rendelőintézetben Pest, kis mező-utca 33. sz. 1. emelet, (a „Törökhoz” czimzett gyógytár szomszédságában), bemenet a lépcsőn, naponként reggel 7 óráig 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férjak és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba.

Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 317 (18-24)

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A. védjegye

Külföldre juttatás - emiatt - pénzzel a péris világhírlapokban 1865-ik évről.

Központi szállítási rakhely a „golyához” czimzett gyógyszerár Bécseben.

ÓVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adatkak el, melyek saját utasítványaimal szorúl szóra azonosak és saját nevem aldrásával vannak hamisítva, s így kullakura néve gyártmányaimmal könnyen összetévesztethetők. — minél fogva azon észrevétellel óvok mindenkit ezen hamisítványok megvételétől: hogy az általam készített Seidlitz-porok minden egyes katulyat, valamint az adagok papírjai hivatalosan letetemenyezett védmarkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert háziszerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került s kezünkkel levő halálatok a legrejtetesebben tanúsítják, hogy e porok **regzett szorulasoknál, emésztésihiány és gyomorhényél; továbbá: gör-csök, vese- és ideges bajokban, szívdobogásban, idegesség okozta fofájásban, vertódulásban, csuszos fogfájdalomnál, végül hysteriára, bukóra és huzamos hányásra hajlammal stb.** a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legártóbb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegnek részéről, kik miután máskor minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógy mód eredménytelenül kimerítették, ez egyszerű háziszereh folyamodtak, és ebben rongált egészségöknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer megleglek. — Ez elismerőiratok szerző között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselvék, kiknek ezolt még a legvárhatóbb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-poroknak rege használata által állított helyre.

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt.

UHL JÓZSEF ur kereskedésében, granátos-utczában.

Ezen czégek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-majhalzsirolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legújszerűbb és leghatályosabb majhalzsirolaj a Dorsch-halnak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtatott. — E valódi Dorsch-majhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelebb gyógyszer a mell-és tüdőbajokban, serophulus és rachitis, köszvény és csúz, idült bőrküldés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmazatik.

gyógyszerész Bécseben, „zum Storch” Tuchlauben.

262 (42-50)

WALSER FERENCZ

harangöntő,

nagy kereszt-utca 3-ik szám alatt

PESTEN,

ajánlja magát a t. cz. közönség és érdemes közsegnek tetszés szerinti nagyságu s tiszta egész öszhangzatu

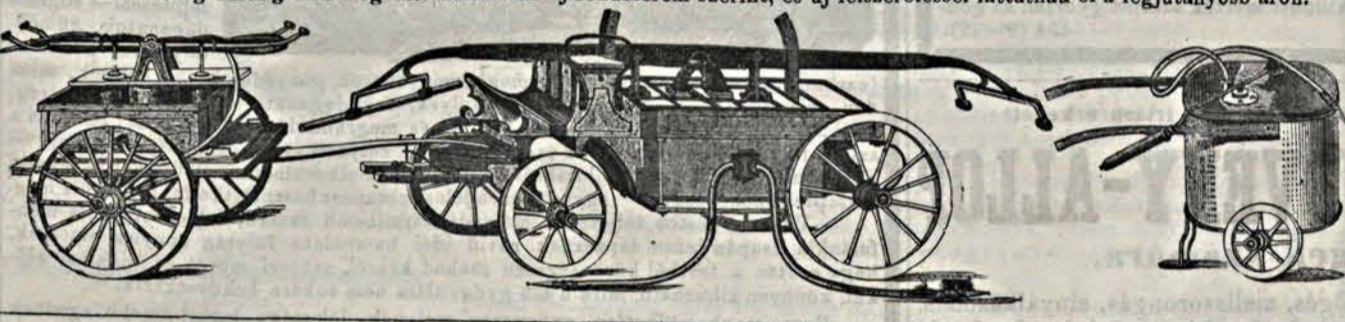
HARANGOK,

valamint a legújabb szerkeszteli

tüzi-fecskendők készítésére.

Az én találmányom módja szerint megújított és a magas kormány által szabadalmazott öntött-vas kalappal ellátott harangok a legnagyobb előnyt nyujtják, mert koronájuk, azaz kalapjuk fordítható és így a harang nyelvének felütési helyét megváltoztatván a harang megpedése lehetetlen s legnagyobb tartóssága biztosítottik, azonkívül az újonnan szerkesztett és szabadalmazott surlódásmentes persely által, mely igen könnyen fordul, a harangozás is igen kevés erőt igényel; továbbá a torony szilárdságát sem rongálja, mert könnyű forgása által a haranglábát legkevésbé sem ingatja meg. Az ily módon felszerelt harangok tökéletesen kllódtatni lehet, mely által a hang is egészen kitűl, s így teljes hangját és erejét éri el; minden zavart hang és az oly ijesztő kongás pedig, mely tökéletesen ki nem lödithető harangoknál előfordulni szokott, teljesen elmarad. 7 (12-12)

Kivánatra öreg harangok is megváltoztathatnak új rendszerem szerint, és új felszereléssel láttatnak el a legújanyosb áron.

KOHN PHILIPPE

(Patek, Philippe és társa genfi órásk tanítványának jóhíru

ÓRA-RAKTÁRA

PESTEN,

Dorottya-utca 2. sz. a., a „magyar király”-hoz czimzett szállodával szemközt,

ajánlja legkittűnőbb, jó és olcsó órákkal gazdagon ellátott raktárát 2 évi jótállás mellett az alább következő árjegyzék szerint.

Minden tölem vásárolt óra, legyen az függő, fekvő, vagy bármely állapotban levő, — általam a legpontosabbban s lepszorgalmasban van kipróbálva. Egy általam kiadott könyvecske, melyben leirva van, miszerint miként lehet egy zseborát hosszú ideig renes állapotban tartatani — kiegyenlítő táblával együtt, melyszerint az órák, a napórák szerint igazíthatók, — tisztelt vevőimnek ingyen adatik

Ezüst henger-órák 4 rubinra	10-11 forint
„ „ arany-foglalvánnyal, rugóra	12-13 „
„ „ hölgyek számára	14-15 „
„ „ 8 rubinra	14-15 „
„ „ kettős fődéllel	15-16 „
„ „ kristály-üveggel	15-16 „
„ „ horgony-órák 15 rubinra	16-18 „
„ „ kettős fődéllel	18, 20, 22 „
„ „ angol horgony-órák kristály-üveggel	19, 22, 26 „
„ „ horgony tábori órák kettős fődéllel	22, 24 „
„ „ valódi remontoir órák (kengyelénel felhuzandó)	28-30 „
„ „ ugyanazok kettős fődéllel	35-38 „
„ „ arany-órák (3 sz.) 8 rubinra	30-32 „
„ „ arany-köpennyel	34-36 „
„ „ órák hölgyek számára 4-8 rubinra	25-28 „
„ „ hölgyeknek, zománc és gyémánttal	40-45 „
„ „ kristály-üveggel	42-45 „
„ „ ugyanazok kettős fődéllel 8 rubinra	40-45 „
„ „ zománc és gyémánttal	55-57 „
„ „ horgony-órák 15 rubinra	36-40 „
„ „ ugyanazok, finom arany-köpennyel	45-50 „
„ „ horgony-órák kettős fődéllel	55-58 „
„ „ ugyanazok arany köpennyel	65, 70, 80, 90, 95 „
„ „ kristály-üveg s arany köpennyel	60-75 „
„ „ horgony-órák hölgyeknek	36-40 „
„ „ ugyanazok kristály-üveggel	48-52 „
„ „ horgony-órák hölgyeknek kettős fődéllel	50-55 „
„ „ remontoir-órák	70, 80, 90, 100 „
„ „ ugyanazok kettős fődéllel	110, 120, 130, 150, 160 „
„ „ Inga-órák, hetenkint felhuzásra	16, 20, 22, 24 „
„ „ óra és félóránkénti ütőre	39-42 „
„ „ óra és negyedóránkénti ütőre	48, 50, 55 „
Havi regulátorok	30-32 „
Montre-Proletaire (munkás-órák) a kengyelénel balra felhuzva, lapos üveggel 14 ft.	
Ebresztők órával 6 forint.	
Ezüst láncok 4 ft. 50 kr., 5, 6, 6 ft. 50 kr. 7 ftig.	
Legfinomabbak francia modoru 8, 8 ft. 50 kr., 9, 10, 15 ftig.	
Hosszu nyakláncok 7, 8 ft. 50 kr. 9, 10, 15 ftig.	
Vidéki megbízások az illeték beküldése vagy utánvétel mellett, legpontosabban teljesítetnek. Órák cserében is elfogadtatnak. Inga-órák osomagolásaért 1 ft. 50 kr. számítatik. 314 (11-12)	
Javítások, önalkotta eszközök és gépek segítségével 6 évi, Genf, jótállás mellett, a legjobban végezettek és olcsón számítottak. Órák, melyek nem tetszenének, kicserélhetnek. — Emelendő, hogy Pesten való tartózkodásom rövid ideje alatt is már jöhírnék örvendek, mit a folyton újuló megbízások bizonyítanak. Mint eddig, úgy ezután is oda fogok törekedni, hogy jantételeket legjobban végezhessek és csak jól szabályozott órákat adjak el; azért szives pártfogásért esd tisztelettel	

Kohn Philippe, órágyáros, Dorottya-utca 2. sz.

Előfizetési felhivas

„HONVÉD”

első magyar katonai hetilapra.

A „Honvéd” feladata a nemzeti hadsereg eszméjét lehető széles körben terjesztetni.

Mi az 1867-iki törvények betűjéhez ragaszkodva egy magyar nemzeti hadsereg létrehozását követeljük, mely aztán mintegy nagy egész a közös hadsereg kiegészítő része lehet.

Mi a magyar nemzet önalkotta törvényeit nemzeti irányban akarjuk kifejteni és szembe szállunk azokkal, kik az 1867-iki törvényeket „osztrák” szellemben magyarázzák.

A „Honvéd” tárczája képekkel illusztrálva jelenik meg.

A honvédekhez kinevezendő valamennyi törzstiszt arczképeit lapunkban adni fogjuk, és az illető életrajzokat olvasóinkkal megismertetjük.

A „Honvéd” előfizetői „Az Olló” című politikai és irodalmi havi közlönyt ingyen kapják. A szerkesztőség.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (január—december) 6 ft. — kr.
 Félévre (január—június) 3 „ — „
 Negyedévre (január—március) 1 „ 50 „

A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

A „Honvéd” kiadó-hivatala
 (Pest, egyetem-utca 4. szám alatt.)

Uj-pesti takarékpénztár.

Az uj-pesti takarékpénztár üzetét 1869. január 5. megkezdi

Az intézet alapszabályszeri hatásköréhez következők tartoznak:

1. Az intézet 25 krtól fogva betételeket 5 százalékos kamattal és mellett elfogad
2. Előleget ad:
- a) magyar és osztrák állam- és iparpapírokra, valamint sorsjegyekre is, melyek a pesti tőzsdén jegyeztenek;
- b) arany, ezüst és drága kövekre.
3. Leszámitol:
- a) idegen és saját váltókat, melyek három váltó képes egyén aláírásával vannak ellátva kiknek legalább egyike állandólag Uj-Pesten lakik.
4. Kölcsönöz:
- a) fekövségekre általában és különösen uj-pesti házakra és telkekre, valamint városi házakra és birtokokra.
- b) községeknek oly közhasznu, az illetékes politikai hatóság által helyben hagyott czelokra tett adósságok törlesztésére, mely a község összes tagjainak hozzájárulattal eszközönd.

Alapszabályszeri kollékekkel bíró kötelezvények az intézet által engedmény utján is átválhatnak.

5. A takarékpénztár magának egy a kölcsönösségen alapuló hitelegyletnek alapítását fantartotta, és annak bizonyos meghatározandó összegig előleget adni fog. Kelt Pesten, 1868. december havában.

375 (5-6)

Kivonat „az általános német Bukaresti lapból” (Bukarester allgemeiner deutschen Zeitung).

Nyilvános hála nyilatkozat.

Fácányi Ármin, okleveles gyógyszerész urnak fogpápir feltalálójának és készítőjének Pesten, 3 dob-utca 44. sz. a.

Ötven éves lévén, gyermekkorom óta legiszonyabb fogfájásban szenvedtem, minék folytán én e tekintetben a szó teljes értelmében legkintzottabb ember valék. — Körülbelül 3 hét előtt Bukaresti lapban Fácányi Ármin híes gyógyszerész úrtól Pesten hirdettet fogszert az idevaló Schuller Károly ur gyógyszerárba megvettem, és ószintén megvalom, hogy amár eleinte kételkedtem azon szernek rögtöni és údvös hatásáról, mégis tettem vele kísérletet; a mely után valóban megváltam leppe, a midőn azon 48 óráig engem folytonosan kínzott fájdalomtól egy pillanattal is alott egyszerre és végkép megszabadultam. Azóta számos hasonló bajban sülődő egyénnel azon fogpápir údvös és rögtön segítő gyógyhatását közöltem, és azok közül, a kik azt használták, egyszem volt olyan, a ki azon kintűny szernek rögtöni és csallhatlan jótékony gyógyhatásáról nem győződött volna. — A ki tehát tudja mi a fogfájás, nem tagadhajta meg, hogy az ily csallhatlan s rögtön segítő és údvös gyógyhatásu szernek feltalálója, nem e valódi jötevője a szenvedés embereiségre; a kinek én itt nyilvánosan legbensős hála-köszönetemmel nyilvánlatkozatni szoros kötelességemnek tartom. — Plojestben (Oláhországban).

Freiberger Henrik,
 photogen-gyáros.

389 (1)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kaphatók:

az 1869. évre szóló általánosan kedvelt dús tartalmu

NAPTÁRAK

ugymint:

István bácsi naptára,

vagyis családok házigazdáknak és gazdaszanyoknak, népnevelőknek, helységelöljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes-kalendárium. Szerkeszti **Majer István**. XIV. évi folyam. Ára 50 kr.

Protestáns képes-naptár.

Szerkeszti **Ballagi Mór**, tanár. XV. évfolyam. Ára 50 kr.

Honvéd naptár.

A magyar nép számára. Szerkeszti **Áldor Imre**. II. évfolyam. Ára 60 kr.

Népzászló-naptár.

A magyar nép számára. — Szerkeszti **Áldor Imre**. — Első évfolyam. Ára 40 krajczár.

A magyar gazda

tárcza-naptára.

Szerkeszti **Kégly Sándor**. III. évfolyam. Kemény vászonkötésben 1 ft.

Jó barát.

Nagy képes naptár.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, terjedelmes és pontos tisztí névtárral, számos képpel. A hon minden lakója számára. Szerkeszti **Réthy Lajos**. Első évfolyam. Ára 1 ft.

A vásárok jegyzéke e kalendáriumokban egy miniszteri hivatalnok által a miniszterium hivatalos adatai szerint lettek a legpontosabban kiigazítva.

Jurisits Márton

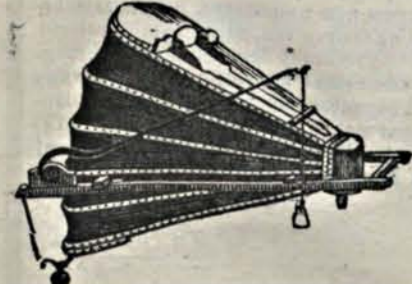
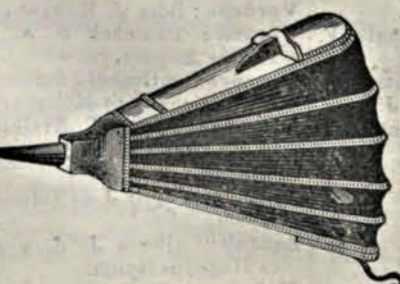
fuvó-gyárnok és nagyszerkovács

PESTEN,

váci-út 14-ik szám.

Ajánlja magát mindennemű fuvó, szállítható kovács-tűzhely, satuk, kovács-, lakatos-, kőfaragó-, rézműves-szerszám, s minden az e szakba vágó munkák elkészítésére, ugymint: állók, szarv vagy láb-forrasztásra és aczélosásra a lehető legolcsóbb áráért; nem különben új emeltyűket (Heber) készít és ócskákat javít. Pontos és szilárd szolgálatért kezeséget biztosít, ennél fogva kéri a nagyérdemű közönséget, hogy számos megrendeléseivel őt megörvendeztetni sziveskedjék.

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv**. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Neuer illustrirter Volks-Kalender für Ungarn und Siebenbürgen.

Herausgegeben von **Ludwig Hevesy III.** Jahrgang. Preis 50 Kr.

Határidő-naptár,

mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, üzerek és utazók számára. Kemény kötésben 1 ft. 20 kr.

Magyar nők

házi naptára.

Szerkeszti **Beniczky Irma**. — Első évfolyam. — Ára 60 kr.

Legújabb

Buda-Pesti képes naptár

a magyar nép számára. — Szerkeszti **Tatár Péter**.

Kis gazdák naptára.

A magyar nép számára. — Megírta egy kisgazda. — Ára 30 kr.

Neue deutsche Zeitung für Ungarn u. Siebenbürgen.

Vom 4. Jänner 1869 an erscheint im Verlage von **Gustav Heckenast** in Pest, (Universitäts-gasse Nr. 4)

jeden Montag Morgens:

Die Neue Zeit,

ein politisches Wochenblatt

mit einer illustrirten belletristischen Beilage.

Verantwortlicher Redakteur: **Franz Bizonfy**.

Pränumerations-Bedingnisse:

für Pest-Ofen mit Zusendung ins Haus oder Postversendung:

Vierteljährig (Januar—März) 1 ft. 50 kr.
Halbjährig (Januar—Juni) 3 „ „
Ganzjährig (Januar—Dezember) 6 „ „

Es wird ersucht die Pränumerations-Beträge an die gefertigte Zeitung-Expedition franco einzusenden.

Gustav Heckenast's Zeitungs-Expedition

(2-3) (Pest, Universitäts-gasse Nr. 4.)

6-ik szám.

Tizenhatodik évfolyam.

Pest, február 7-én 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetően: Egy négyszor hasábotott petit sor vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad **Bessen: Oppelik Alajos**, Wollzeile No. 22. és **Haasenstein és Vogler** Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígatás után 30 krajczár.

Kazinczy Ferencz.

(1759—1831.)

Tizedik éve már, hogy a nagy nyelvújítónak, irodalmunk halhatatlan érdemű reformátorának születése századik évfordulóját halás kegyelettel ülte meg az akademia, s vele az egész nemzet. Lehet, hogy a nyomott politikai és nemzeti viszonyok s a szabadulás mulhatlan közeledésének érzete nem volt hatástalan az országszerte tartott ünnepélyek lelkebbé tételére; de tagadhatlan, hogy tisztán irodalmi szempontból is nagy fontossága volt a százados Kazinczy-ünnepnek s az eszmék, melyek akkor versben és prózában hangzottak s az ünnepelt irodalmi érdemei s irányai méltatásában s a továbbat követendő irányok kitűzésében versenyeztek, nem voltak, nem lehetek egészen gyümölestelenek. Nagy embereknek nem egyedül abban áll érdeme a mit közvetlenül tettek, hanem abban is, a mit csak megmozdítva, létesülésére az első alkalmat szolgáltatották, sőt az utóhatásban is, melyet eszméik, munkásságuk, példák s egész szellemük által még holtuk után is gyakorolnak. S Kazinczy Ferencz épen azon emberek közé tartozott, kiknél nem tudjuk közvetlen munkálkodásuk óriási mérveit, vagy másokra való hatásuk terjedelmét és maradáóságát, nagyobbak s bámulatosabbak-e?

Ily emberről, ily életéről és munkájáról, a megülvött százados év után is még tíz évről tíz évre tüzetesebben megemlékezni nem lehet felesleges dolog. Részünkről, lapunk tere sem az életrajz minden részletre kiterjedését, sem Kazinczy irodalmi munkásságának teljes elősorolását nem engedvén, mindkét irányban csak vázlatot

adhatunk keretül, midőn a nagy író közkézen forgó öregkori arcképe helyett egy fiatalabb éveiből, 1791-ből fönmaradt arcképét mutatjuk be olvasóinknak.

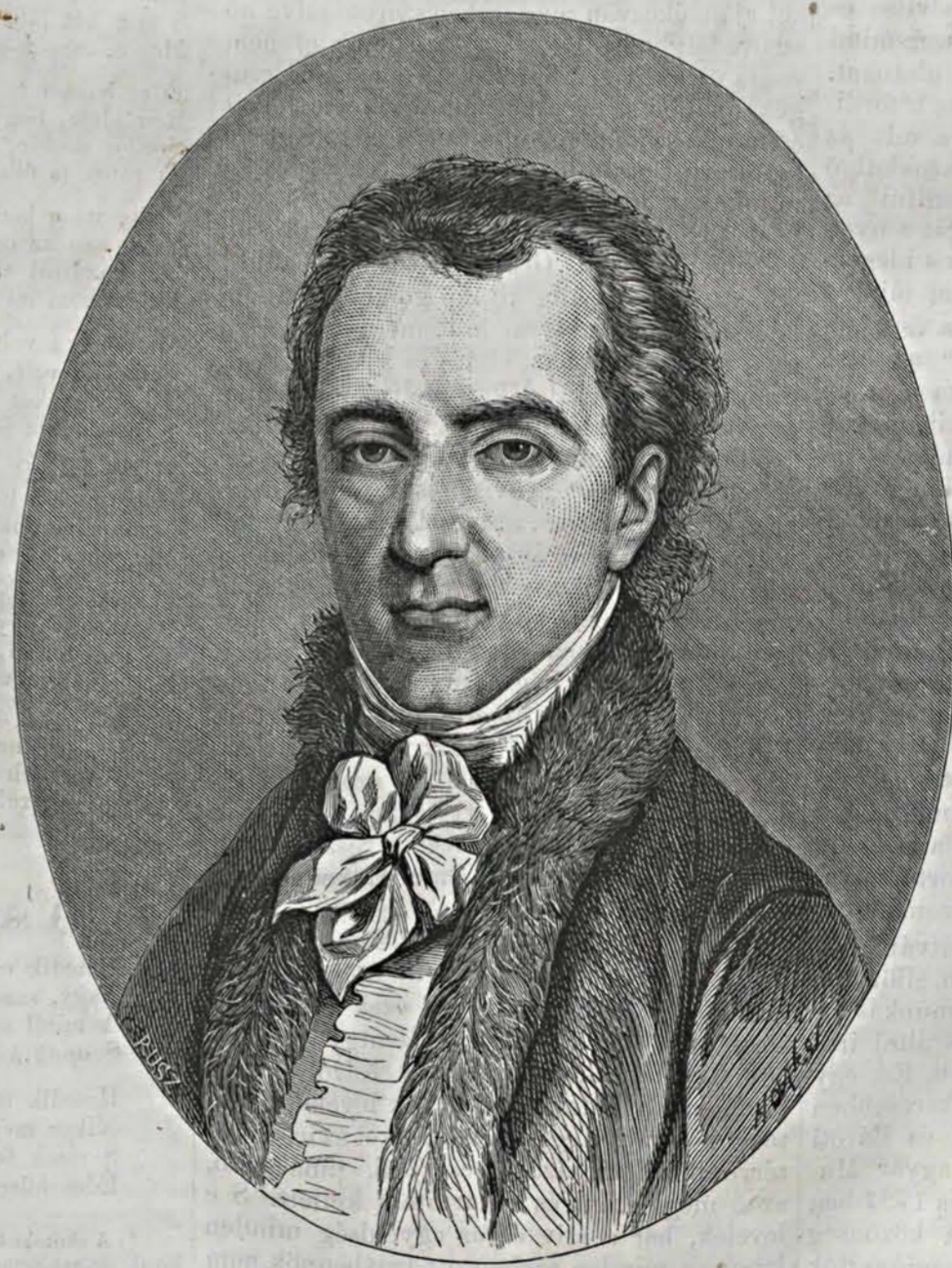
Kazinczy Ferencz 72 évet élt; s ebből 60-at, irodalmi tanulmányokkal és munkálkodással foglalkozva. Mert mikor más még

egyszerű iskolás gyermek, ki a feladott leckén túl nem gondolt könyvvel, ő már író-ságra készült 10, s valóban irt 12 éves korában. Atyjának szokása volt sokszor beszélni egyetmást életéből s emlékeiből, s a kis Ferencz mohón jegyette föl a hallottakat. Alig tanult meg németül, már fordítgatott s már kitelhető gonddal. Iskolába járt Patakon, mikor első könyvecskéjét, egy új *Kis Tükör*t, az irodalmi kísérleteknek örvendő édes anyja kinyomatta (1775. Landerernél, Kassán) s a következő évben, mikor 17 éves volt a fiatal könyvíró, ugyancsak édes anyja meg a másodikat is: „Az amerikai Podócz és Kazimir kereszttyén vallásra való térését.”

S ez időtől fogva, irodalmi munkásságának csak a halál perze vetett végett. Sirodalmi munkássága nemcsak magában volt nagy, fáradhatlan és terjedelmes, hanem főként nevezetes azért, mert évtizedeken át központja volt az összes magyar irodalomnak, buzditója, vezére az íróknak, lendítője minden irányu munkásságnak.

Mondtuk, hogy Kazinczy Ferencz összes műveinek elősorolásába nem is kezdhetünk. Magok az egyszerű czimek, tulhaladnak azon tért, melyet e vázlatunk elfoglalhat. Csak jellemezni akarjuk néhány vonással e roppant munkásságot s annak hatását.

Kazinczy Ferenczet nem annyira a geniusz teremtő ereje, mely egyes remekműveket alkot, mint az tette nagy íróvá, hogy ő a nyelv művésze volt. S épen erre volt a hazában szükség, inkább mint egy genialis teremtő

KAZINCZY FERENCZ (1791.)